

Judikatūras krājums

ĢENERĀLADVOKĀTA DŽERARDA HOGANA [*GERARD HOGAN*]
SECINĀJUMI,
sniegti 2021. gada 16. septembrī¹

Lieta C-251/20

Gtflix Tv
pret
DR

(*Cour de cassation* (Kasācijas tiesa, Francija) lūgums sniegt prejudiciālu nolēmumu)

Lūgums sniegt prejudiciālu nolēmumu – Tiesu iestāžu sadarbība civillietās – Regula Nr. 1215/2012 – Juridisku personu nomelnojošu komentāru publicēšana tīmeklī – Prasības par informācijas labošanu, satura dzēšanu un kompensāciju par nodarīto kaitējumu – Jurisdikcija izskatīt prasības par nodarītā kaitējuma atlīdzināšanu – Stratēģiska tiesvedība pret sabiedrības līdzdalību (*Strategic lawsuits against public participation; SLAPP*)

I. Ievads

1. Kopš Briseles Konvencijas par jurisdikciju un spriedumu izpildi² spēkā stāšanās un tās turpmākas aizstāšanas ar dažādām Briseles regulas iterācijām³ šī visa “eiropēizētā” starptautisko privāttiesību kopuma uzdevums ir veicināt paredzamību un noteiktību attiecībā uz jurisdikcijas piešķiršanu civillietās atsevišķu dalībvalstu tiesām. Briseles sistēmas mērķis ir arī pēc iespējas koncentrēt iespējamās jurisdikcijas vietas attiecībā uz konkrētu lietu pēc iespējas mazāk tiesību sistēmās, proti, tajās, kurām ir vistuvākā saikne ar prasību.

2. Šie mērķi tomēr ir apstrīdēti virknē lietu, kas sniedzas pagātnē vismaz līdz Tiesas lēmumam lietā *Shevill*⁴ 1995. gadā. Problēma ir visaktuālākā gadījumos, kad prasības iesniedzējs ir pieprasījis atlīdzināt ārpuslīgumisko atbildību par neslavas celšanu un citiem līdzīgiem publikācijas veidiem, ja tiek apgalvots, ka prettiesiskā rīcība ir nodarījusi kaitējumu dažādās jurisdikcijās. Šādos apstākļos šķiet, ka nav iespējams izmantot noteikumu, kas, no vienas puses, apmierinoši risinātu šos potenciāli pretrunīgos mērķus – noteiktību, paredzamību un tuvumu –, bet, no otras puses, ļautu izvairīties no tiesu multiplicitātes. Šīs grūtības pastiprina tehnoloģiskais progress mūsdienu pasaulē, kad iespējami neslavu ceļoši vai citādi kaitējoši komentāri ir publicēti tīmeklī.

¹ Oriģinālvaloda – angļu.

² 1968. gada 27. septembra Briseles Konvencija par jurisdikciju un spriedumu izpildi civillietās un komercietās (OV 1972, L 299, 32. lpp.).

³ Eiropas Parlamenta un Padomes Regula (ES) Nr. 1215/2012 (2012. gada 12. decembris) par jurisdikciju un spriedumu atzišanu un izpildi civillietās un komercietās (OV 2012, L 351, 1. lpp.).

⁴ Spriedums, 1995. gada 7. marts, *Shevill* u.c. (C-68/93, EU:C:1995:61).

3. Šis ir vispārējais tiesiskais pamats sarežģītajiem jurisdikcijas jautājumiem, kas iesniegti šajā lūgumā sniegt prejudiciālu nolēmumu par to, kā interpretēt Regulas Nr. 1215/2012 7. panta 2. punktu.

4. Lūgums tika iesniegts saistībā ar strīdu starp Čehijā reģistrētu pieaugušajiem paredzētas izklaides uzņēmumu *Gtflix Tv* un Ungārijā bāzētu pornogrāfisko filmu režisoru, producentu un izplatītāju DR par kompensāciju par iespējami nomelnojošiem izteikumiem, ko DR puda vairākās vietnēs un forumos. Pirms faktu vai juridisko pamatjautājumu izskatīšanas ir jānosaka atbilstošās tiesību normas.

II. Atbilstošās tiesību normas

A. Starptautiskās tiesības

5. Parīzes Konvencija par rūpnieciskā īpašuma aizsardzību, kas parakstīta 1883. gada 20. martā, pārskatīta Stokholmā 1967. gada 14. jūlijā un grozīta 1979. gada 28. septembrī (*United Nations Treaty Series*, 828. sēj., Nr. 11851, 305. lpp.) attiecas uz rūpniecisko īpašumu šī jēdziena visplašākajā nozīmē un aptver patentus, preču zīmes, rūpnieciskos dizainparaugus, funkcionālos modeļus, pakalpojumu zīmes, komercnosaukumus, ģeogrāfiskās izcelsmes norādes un negodīgas konkurences ierobežošanu.

6. Šis konvencijas 10.*bis* pantā ir noteikts:

“(1) Savienības dalībvalstīm ir pienākums nodrošināt šo valstu pilsoņus ar iedarbīgu aizsardzību pret negodīgu konkurenci.

(2) Jebkura ar konkurenci saistīta darbība, kas ir pretrunā godīgām rūpniecības vai tirdzniecības paražām, atzīstama par negodīgu konkurenci.

(3) Cita starpā ir aizliedzamas:

1. visas darbības, kas jebkādā veidā var radīt sajaukšanas iespēju ar konkurenta uzņēmumu, precēm, rūpnieciskajiem vai tirdznieciskajiem darījumiem;

2. komercdarbības gaitā izteikti nepatiesi apgalvojumi, kas varētu diskreditēt konkurenta uzņēmumu, produkciju, rūpnieciskos vai tirdznieciskos darījumus;

3. norādes vai apgalvojumi, kuru izmantošana komercdarbībā varētu maldināt sabiedrību par preču raksturu, izgatavošanas veidu, īpašībām, lietošanu vai daudzumu.”

B. Savienības tiesību akti

1. Regula Nr. 1215/2012

7. Regulas Nr. 1215/2012 13.–16. un 21. apsvērumā ir noteikts:

“(13) Jābūt saistībai starp tiesvedību, kam piemēro šo regulu, un dalībvalstu teritoriju. Tāpēc kopēji noteikumi par jurisdikciju principā būtu jāpiemēro, ja atbildētāja domicils ir kādā dalībvalstī.

(14) Uz atbildētāju, kura domicils nav kādā dalībvalstī, būtu jāattiecas valsts noteikumiem par jurisdikciju, ko piemēro tās dalībvalsts teritorijā, kuras tiesā ir celta prasība.

Tomēr, lai nodrošinātu patērētāju un darba ņēmēju aizsardzību, aizsargātu dalībvalstu tiesu jurisdikciju situācijās, kurās tām ir izņēmuma jurisdikcija, un lai garantētu pušu autonomiju, atsevišķi šīs regulas jurisdikcijas noteikumi būtu jāpiemēro neatkarīgi no atbildētāja domicila.

(15) Jurisdikcijas noteikumiem vajadzētu būt ļoti paredzamiem, un tiem būtu jābalstās uz principu, ka jurisdikcijas pamatā ir atbildētāja domicils. Jurisdikcijai vienmēr vajadzētu būt pieejamai ar šādu pamatojumu, izņemot dažās skaidri noteiktās situācijās, kurās strīda priekšmets vai pušu autonomija garantē citu sasaistes faktoru. Juridiskas personas domicils jānosaka autonomi, lai kopējos noteikumus padarītu pārskatāmākus un novērstu jurisdikcijas kolīzijas.

(16) Papildus atbildētāja domicilam vajadzētu būt alternatīviem jurisdikcijas pamatojumiem, kuru pamatā ir cieša saistība starp tiesu un lietu vai kuru nolūks ir veicināt pareizu tiesvedības norisi. Ciešas saistības pastāvēšanai būtu jānodrošina juridiskā noteiktība un jānovērš iespējamība, ka prasību pret atbildētāju ceļ viņam saprātīgi neparedzamā dalībvalsts tiesā. Tas ir jo īpaši svarīgi strīdos par ārpuslīgumiskām saistībām, kas izriet no privātās dzīves un personas tiesību aizskārumiem, tostarp no goda aizskaršanas un neslavas celšanas.

[..]

(21) Tiesvedības saskaņotas norises interesēs ir jāsamazina paralēlas tiesvedības iespēja un jānodrošina, ka atšķirīgās dalībvalstīs nepieņem nesavienojamus spriedumus. Vajadzētu būt skaidram un iedarbīgam mehānismam, lai izšķirtu *lis pendens* lietas un saistītas darbības un novērstu problēmas, ko izraisa valstu atšķirības attiecībā uz dienu, kad prasību uzskata par celtu. Šīs regulas nolūkos minētā diena būtu jānosaka autonomi.”

8. Jurisdikcijas noteikumi ir izklāstīti minētās regulas II nodaļā, kas ietver 4.–34. pantu.

9. Regulas Nr. 1215/2012 4. panta 1. punkts, kas ietilpst II nodaļas 1. iedaļā “Vispārīgi noteikumi”, ir formulēts šādi:

“Saskaņā ar šo regulu personas, kuru domicils ir kādā dalībvalstī, var iesūdzēt minētās dalībvalsts tiesā neatkarīgi no viņu pilsonības.”

10. Šīs regulas 5. panta 1. punktā, kas ietilpst minētajā 1. iedaļā, ir noteikts:

“Personas, kuru domicils ir kādā dalībvalstī, var iesūdzēt citas dalībvalsts tiesā vienīgi saskaņā ar šīs nodaļas 2. līdz 7. iedaļā izklāstītajiem noteikumiem.”

11. Regulas Nr. 1215/2012 7. panta 2. punkts formulējuma ziņā ir identisks 5. panta 3. punkta formulējumam Padomes Regulā (EK) Nr. 44/2001 (2000. gada 22. decembris) par jurisdikciju un spriedumu atzīšanu un izpildi civillietās un komercietās (OV 2001, L 12, 1. lpp.), kas tika atcelta ar Regulu Nr. 1215/2012, un atbilst Briseles konvencijas 5. panta 3. punkta formulējumam. Šajā noteikumā, kas ietilpst Regulas Nr. 1215/2012 II nodaļas 2. iedaļā “Īpaša jurisdikcija”, ir noteikts:

“Personu, kuras domicils ir kādā dalībvalstī, var iesūdzēt citā dalībvalstī:

[..]

2) lietās, kas attiecas uz neatļautu darbību vai kvazideliktu, – tās vietas tiesās, kur iestājies vai var iestāties notikums, kas rada kaitējumu.”

12. Regulas Nr. 1215/2012 30. pantā ir noteikts:

“1. Ja saistītas prasības tiek izskatītas dažādu dalībvalstu tiesās, tad visas tiesas, kas nav tiesa, kurā pirmajā celta prasība, var apturēt tiesvedību.

2. Ja šo prasību tiesā, kurā pirmajā celta prasība, izskata pirmajā instancē, tad visas citas tiesas pēc kādas puses pieteikuma var arī atteikties no jurisdikcijas, ja attiecīgās prasības ir tās tiesas jurisdikcijā, kurā pirmajā celta prasība, un ja tās tiesību akti ļauj šīs prasības apvienot.

3. Šajā pantā prasības uzskata par saistītām, ja tās ir tik cieši saistītas, ka ir lietderīgi tās izskatīt un izlemt kopā, lai izvairītos no riska, ka atsevišķā tiesvedībā tiek pieņemti nesavienojami spriedumi.”

2. Regula (EK) Nr. 864/2007

13. Eiropas Parlamenta un Padomes Regulas (EK) Nr. 864/2007 (2007. gada 11. jūlijs) par tiesību aktiem, kas piemērojami ārpuslīgumiskām saistībām (“Roma II”)⁵, 7. apsvērumā ir noteikts:

“(7) Regulas materiāltiesiskajai darbības jomai un noteikumiem vajadzētu būt saderīgiem ar Padomes Regulu (EK) Nr. 44/2001 (2000. gada 22. decembris) par jurisdikciju un spriedumu atzīšanu un izpildi civillietās un komercietās (Brisele I)⁶ un instrumentiem, kuri reglamentē tiesību aktus, kas piemērojami līgumsaistībām.”

14. Šīs regulas 4. pantā “Vispārējs noteikums” ir noteikts:

“1. Ja vien šajā regulā nav paredzēts kas cits, tiesību akti, kas piemērojami ārpuslīgumiskām saistībām, kuras izriet no neatļautas darbības, ir tās valsts tiesību akti, kurā radies kaitējums, neatkarīgi no tā, kurā valstī iestājies notikums, kas radījis kaitējumu, un neatkarīgi no tā, kurā valstī vai kurās valstīs radušās netiešas minētā notikuma sekas.”

⁵ OV 2007, L 199, 73. lpp.

⁶ OV 2001, L 12, 1. lpp.

2. Tomēr gadījumā, ja gan personai, ko uzskata par atbildīgu, gan personai, kam nodarīts kaitējums, laikā, kad kaitējums radies, pastāvīgā mītnesvieta ir vienā un tajā pašā valstī, piemēro minētās valsts tiesību aktus.

3. Ja visi lietas apstākļi skaidri liecina, ka neatļautā darbība ir acīm redzami ciešāk saistīta ar citu valsti, kas nav 1. vai 2. punktā norādītā valsts, piemēro attiecīgās valsts tiesību aktus. Acīm redzami ciešāka saikne ar citu valsti jo īpaši varētu būt balstīta uz jau iepriekš pastāvējušām pušu attiecībām, piemēram, uz līgumu, kas ir cieši saistīts ar attiecīgo neatļauto darbību.”

15. Šīs pašas regulas 6. panta “Negodīga konkurence un darbības, kas ierobežo brīvu konkurenci” 1. un 2. punktā ir noteikts:

“1. Tiesību akti, ko piemēro negodīgas konkurences darbību radītām ārpuslīgumiskām saistībām, ir tās valsts tiesību akti, kurā ir vai varētu tikt ietekmētas konkurences attiecības vai patērētāju kolektīvās intereses.

2. Ja negodīgas konkurences darbības ietekmē vienīgi konkrēta konkurenta intereses, piemēro 4. pantu.”

C. Francijas tiesības

16. Francijas tiesībās negodīga konkurence attiecas uz jebkuru darbību, kurā tiek pārmērīgi izmantota uzņēmējdarbības brīvība, izmantojot procedūras, kas ir pretrunā noteikumiem un paražām un kas rada zaudējumus. Starp atzītajām negodīgas konkurences formām ir nomelnošana, kas saskaņā ar Francijas Kasācijas tiesas judikatūru sastāv no tādas informācijas izpaušanas, kura varētu diskreditēt konkurentu⁷. Šo civiltiesisko pārkāpumu – kas atšķiras no neslavas celšanas – reglamentē Francijas civiltiesiskās atbildības noteikumi.

III. Pamatlietas fakti un prejudiciālais jautājums

17. *Gtflix Tv* ir Čehijas Republikā dibināta sabiedrība, kas ražo un izplata to, ko dažkārt eifēmiski raksturo kā pieaugušajiem paredzētas televīzijas programmas. DR ir pornogrāfisko filmu režisors, producers un izplatītājs, kura domicils ir Ungārijā. Viņa filmas tiek tirgotas Ungārijā mitinātās un viņam piederošās vietnēs.

18. Tiek apgalvots, ka DR vairākās vietnēs un forumos regulāri ir izteicis nomelnojošas piezīmes par *Gtflix Tv*. Sabiedrība *Gtflix Tv* iesniedza DR oficiālu pieprasījumu atsaukt šīs piezīmes. Tā kā viņš to nedarīja, *Gtflix Tv* iesniedza pieteikumu par pagaidu noregulējumu *Tribunal de grande instance de Lyon* (Lionas Vispārējā pirmās instances tiesa, Francija) priekšsēdētājam. Šajā procedūrā sabiedrība *Gtflix Tv* lūdza izdot rīkojumu, pieprasot DR:

- piemērojot naudu sodu, pārtraukt jebkāda veida nomelnošanu pret *Gtflix Tv* un tās vietni un publicēt juridisku paziņojumu franču un angļu valodā katrā attiecīgajā forumā;
- atļaut *Gtflix Tv* izvietot savu komentāru DR pārvaldītajos forumos;

⁷ *Cass. com.*, 2013. gada 24. septembris, Nr. 12-19.790. Skat. arī *cass. com.*, 2016. gada 18. oktobris, Nr. 15-10.384; *cass. com.*, 2020. gada 15. janvāris, Nr. 17-27.778, un *cass. com.*, 2020. gada 4. marts, Nr. 18-15.651.

– piespriest izmaksāt *Gtflix Tv* simboliski vienu euro par tai nodarītajiem saimnieciskajiem zaudējumiem un tāda paša apmēra summu par morālo kaitējumu.

19. Atbildētājs izvirzīja iebildi par Francijas tiesu jurisdikcijas neesamību. *Tribunal de grande instance de Lyon* (Lionas Vispārējā pirmās instances tiesa) piekrita atbildētāja apgalvojumam šajā ziņā.

20. Apelācijas sūdzībā *Gtflix Tv* pārsūdzēja šo rīkojumu *Cour d'appel de Lyon* (Lionas apelācijas tiesa, Francija), palielinot prasījumu par kaitējuma atlīdzību līdz provizoriski noteiktai summai 10 000 EUR par tai Francijā nodarītajiem saimnieciskajiem zaudējumiem un morālo kaitējumu. Ar 2018. gada 24. jūlija spriedumu šī tiesa arī apstiprināja, ka Francijas tiesai nav jurisdikcijas.

21. Pēc tam pieteikuma iesniedzēja iesniedza kasācijas sūdzību *Cour de cassation* (Kasācijas tiesa, Francija). Šajā tiesā *Gtflix Tv* apstrīd Apelācijas tiesas 2018. gada 24. jūlija spriedumu, kurā tā paziņoja, ka Francijas tiesai nav jurisdikcijas Čehijas tiesu jurisdikcijas dēļ, jo, pēc tās domām, dalībvalsts tiesām ir jurisdikcija izskatīt lietas, kuras saistītas ar kaitējumu, ko šis dalībvalsts teritorijā nodarījis tiešsaistes saturs, tiklīdz šāds saturs tur kļuvis pieejams. Izslēdzot Francijas tiesu jurisdikciju, pamatojoties uz to, ka nepietiek ar to, ka komentāri, kas tiek uzskatīti par nomelnojošiem un ievietotiem tīmeklī, ir pieejami tās tiesas jurisdikcijā, kurā celta prasība, bet ka to saturs ir jāinteresē arī šis dalībvalsts iedzīvotājus, *Cour d'appel de Lyon* (Lionas apelācijas tiesa) ir pārkāpusi Regulas Nr. 1215/2012 7. panta 2. punktu.

22. Šķiet, iesniedzējtiesa uzskata, ka *Cour d'appel de Lyon* (Lionas apelācijas tiesa) lēmumā patiesi ir pieļauta tiesību kļūda, taču Francijas tiesu jurisdikcijas neesamība izskatīt lūgumu par piezīmju labošanu vai dzēšanu tomēr ir pamatota. Patiesi, no 2017. gada 17. oktobra sprieduma *Bolagsupplysningen* un *Ilsjan* (C-194/16, EU:C:2017:766) izriet, ka lūgumu par informācijas labošanu vai dzēšanu nevar iesniegt valsts tiesā tikai tāpēc, ka šī informācijas ir pieejama no šīs dalībvalsts. Šis pamatojums, protams, bija ietverts spriedumā, kas pieņemts saistībā ar tiesvedību par neslavas celšanu. Bet, ciktāl tas bija balstīts uz attiecīgās informācijas visuresošo raksturu, šis pamatojums pēc analogijas būtu piemērojams pieprasījumiem dzēst vai labot apgalvojumus, kas (iespējams) ir nomelnošana.

23. Tomēr iesniedzējtiesa jautā, vai attiecībā uz kompensācijas prasībām, kas saistītas ar šādas negodīgas konkurences esamību, prasītājs var iesniegt prasību katras dalībvalsts tiesā, kuras teritorijā tiešsaistē ievietotais saturs ir pieejams vai bija pieejams, vienlaikus rīkojoties informācijas labošanas, satura dzēšanas un morālā kaitējuma un saimniecisko zaudējumu atlīdzināšanas nolūkā, vai arī tam ir jāiesniedz šī prasība par kompensāciju tiesā, kas ir kompetenta izdot rīkojumu par informācijas labošanu un nomelnojošo komentāru dzēšanu.

24. Šajos apstākļos *Cour de cassation* (Kasācijas tiesa) nolēma apturēt tiesvedību un uzdot Tiesai šādu prejudiciālu jautājumu:

“Vai Regulas (ES) Nr. 1215/2012 7. panta 2. punkta normas ir jāinterpretē tādējādi, ka persona, kas uzskata, ka ir tikušas aizskartas tās tiesības ar nomelnojošu izteikumu izplatīšanu tīmeklī, un ceļ prasību gan ar mērķi izlabot informāciju un dzēst saturu, gan lai saņemtu atlīdzību par morālo kaitējumu un saimnieciskajiem zaudējumiem, kas no tā izriet, var prasīt katras dalībvalsts tiesās, kuru teritorijā šāds saturs ir bijis izvietots vai ir bijis pieejams tiešsaistē, atlīdzināt zaudējumus, kas ir nodarīti šīs dalībvalsts teritorijā, atbilstoši spriedumam, 2011. gada 25. oktobris, *eDate Advertising* u.c. [(C-509/09 un C-161/10, EU:C:2011:685, 51. un 52. punkts)], vai atbilstoši

spriedumam, 2017. gada 17. oktobris, *Bolagsupplysningen* un *Ilsjan* [(C-194/16, EU:C:2017:766, 48. punkts)], šādai personai prasība par zaudējumu atlīdzību ir jāceļ tajā tiesā, kuras jurisdikcijā ir izdot rikojumu par informācijas labošanu un nomelnojošo komentāru dzēšanu?”

IV. Vērtējums

25. No sākuma jāuzsver – tas, ka vienā pieprasījumā tiek kopīgi iesniegti vairāku veidu prasījumi, neietekmē jurisdikcijas noteikumus, kas piemērojami katram no šiem prasījumiem, jo vajadzības gadījumā pieprasījumu var sadalīt⁸. Turklāt pamatlietas kontekstā jāuzsver – pat ja pieteikuma iesniedzēja ir izvirzījusi vairākus prasību veidus, iesniedzējtiesas uzdotais jautājums attiecas tikai uz noteikšanu attiecībā uz to, kuras tiesas būtu jāuzskata par kompetentām izskatīt prasību par zaudējumu atlīdzību saistībā ar nomelnošanu.

26. Šajā ziņā jāatgādina, ka, atkāpjoties no Regulas Nr. 1215/2012 4. panta, kurā jurisdikcija noteikt strīda pamatotību ir piešķirta tās dalībvalsts tiesām, kurās atrodas atbildētāja domicils, šīs regulas 7. panta 2. punktā ir paredzēts, ka lietās, kas attiecas uz neatļautu darbību vai kvazideliktu, personu, kuras domicils ir kādā dalībvalstī, var iesūdzēt citā dalībvalstī – tās vietas tiesās, kur iestājies vai var iestāties notikums, kas rada kaitējumu⁹.

27. Ciktāl Regulas Nr. 1215/2012 7. panta 2. punktā tiek atkārtots Regulas Nr. 44/2001 5. panta 3. punkta, kā arī – vēl pat pirms tam – Briseles konvencijas 5. panta 3. punkta formulējums un mērķi, Tiesas interpretācija attiecībā uz šiem diviem noteikumiem jāuzskata par vienlīdz piemērojamu 7. panta 2. punktam¹⁰.

28. Saskaņā ar Tiesas noteikto analīzi Briseles konvencijas 5. panta 3. punktā un Regulas Nr. 44/2001 5. panta 3. punktā paredzētais īpašs jurisdikcijas noteikums ir balstīts uz īpaši cieši saistoša faktora esamību starp strīdu un tās vietas tiesām, kur iestājies vai var iestāties notikums, kas rada kaitējumu, kurš pamato jurisdikcijas piešķiršanu šīm tiesām tādu iemeslu dēļ, kas saistīti ar pareizu tiesvedību un efektīvu procesa norisi¹¹. Lietās, kas attiecas uz neatļautu darbību vai kvazideliktu, tās vietas tiesas, kur iestājies vai var iestāties notikums, kas rada kaitējumu, patiesi parasti ir visvairāk piemērotas lietas izskatīšanai, it īpaši – pamatojoties uz tuvumu un pierādījumu iegūšanas vieglumu¹².

⁸ Skat. piemēru Savienības tiesvedībā, rikojums, 2012. gada 12. jūnijs, *Strack/Komisija* (T-65/12 P, EU:T:2012:285).

⁹ Šo iespēju atbalsta prasītāji, ciktāl viņi pamatoti vai nepamatoti var baidīties no protekcionalisma aizspriedumu esamības atbildētāja domicila dalībvalsts tiesās vai vēlas izvairīties no iespējamām papildu izmaksām, kas saistītas ar attālo pārvaldību procesa laikā.

¹⁰ Šajā nozīmē skat. spriedumus, 2011. gada 25. oktobris, *eDate Advertising* u.c. (C-509/09 un C-161/10, EU:C:2011:685, 39. punkts); 2012. gada 25. oktobris, *Folien Fischer* un *Fofitec* (C-133/11, EU:C:2012:664, 31. un 32. punkts); 2014. gada 13. marts, *Brogstetter* (C-548/12, EU:C:2014:148, 19. punkts), un 2020. gada 9. jūlijs, *Verein für Konsumenteninformation* (C-343/19, EU:C:2020:534, 22. punkts).

¹¹ Šajā nozīmē skat. spriedumus, 2002. gada 1. oktobris, *Henkel* (C-167/00, EU:C:2002:555, 46. punkts); 2013. gada 16. maijs, *Melzer* (C-228/11, EU:C:2013:305, 26. punkts); 2014. gada 3. aprīlis, *Hi Hotel HCF* (C-387/12, EU:C:2014:215, 28. punkts); 2015. gada 21. maijs, *CDC Hydrogen Peroxide* (C-352/13, EU:C:2015:335, 39. punkts), un 2021. gada 17. jūnijs, *Mittelbayerischer Verlag* (C-800/19, EU:C:2021:489, 27. punkts).

¹² Šajā nozīmē skat., piemēram, spriedumu, 2013. gada 16. maijs, *Melzer* (C-228/11, EU:C:2013:305, 27. punkts).

29. Tomēr, ciktāl šajā noteikumā ir ietverta atkāpe no pašlaik Regulas Nr. 1215/2012 4. pantā noteiktā pamatprincipa, kas piešķir jurisdikciju atbildētāja domicila tiesām, 7. panta 2. punkts ir jāinterpretē šauri un tas nedrīkst radīt interpretāciju, kas pārsniegtu šajā regulā skaidri paredzētos gadījumus¹³.

30. Taču saskaņā ar tikpat konsekventu Tiesas judikatūru jēdziens “vieta, kurā notikums, kas rada kaitējumu, radies vai var rasties”¹⁴ ir jāsaprot kā tāds, kas paredz divas atšķirīgas vietas, proti, vietu, kur nodarīts kaitējums, un tā notikuma vietu, kas to izraisījis (sauktu arī par kaitējumu radījušā notikuma vietu), no kurām katra atkarībā no apstākļiem, visticamāk, sniegs īpaši noderīgu norādi attiecībā uz pierādījumiem un procesa organizāciju¹⁵. Tādēļ gadījumā, ja vieta, kur atrodas šie savienojošie kritēriji, ir atšķirīga, atbildētāju pēc pieteikuma iesniedzēja izvēles var iesūdzēt jebkuras no šīm vietām tiesās¹⁶.

31. Izskatāmajā lietā uzdotais jautājums attiecas tikai uz tās vietas noteikšanu, kur radies kaitējums.

32. Šajā ziņā Tiesa ir norādījusi, ka šis saistošais faktors ir vieta, kur notikums, kas izraisījis kaitējumu, rada tā kaitīgo iedarbību, proti, vieta, kur produkta ar trūkumiem radītais kaitējums izpaužas konkrēti¹⁷. Tomēr šī vieta var atšķirties atkarībā no iespējami pārkāpto tiesību precīzā veida¹⁸.

33. Piemēram, Tiesa būtībā ir nospriedusi, ka krāpšanas gadījumā, kas ietekmē finanšu sertifikātu vērtību, kuri, tā kā tie ir dematerializēti aktīvi, obligāti tiek noguldīti konkrētā bankas kontā, ko sauc par vērtspapīru kontu, tiesas, kuru jurisdikcijā ir zaudējumu rašanās vieta, ir pieteikuma iesniedzēja domicila tiesas, ja šo bankas kontu tur banka, kas reģistrēta šo tiesu jurisdikcijā¹⁹. Tomēr Tiesa uzskatīja, ka šis risinājums nav piemērojams, ja prasītājs sūdzas par finansiāliem zaudējumiem, kas radušies ieguldījumu lēmumu rezultātā, kuri pieņemti, pamatojoties uz neprecīzu, nepilnīgu vai maldinošu informāciju, kas ir viegli pieejama visā pasaulē, ja uz šo sabiedrību, kas izdevusi aplūkotos finanšu instrumentus, neattiecas nekādas juridiskas informācijas atklāšanas prasības dalībvalstī, kurā reģistrēta banka vai ieguldījumu sabiedrība, kuras reģistrā ir vērtspapīru konts²⁰.

¹³ Šajā nozīmē skat. spriedumus, 1988. gada 27. septembris, *Kalfelis* (189/87, EU:C:1988:459, 19. punkts), vai 2004. gada 15. janvāris, *Blijdenstein* (C-433/01, EU:C:2004:21, 25. punkts); spriedumi, 2013. gada 16. maijs, *Melzer* (C-228/11, EU:C:2013:305, 24. punkts), un 2018. gada 12. septembris, *Löber* (C-304/17, EU:C:2018:701, 17. un 18. punkts). Tomēr saskaņā ar Tiesas judikatūru nepieciešamība precīzi interpretēt īpašās jurisdikcijas noteikumus nozīmē tikai to, ka 7. pantā paredzētie noteikumi nav jāinterpretē plašākā nozīmē, nekā to prasa mērķis. Šajā nozīmē skat. spriedumus, 2016. gada 16. novembris, *Schmidt* (C-417/15, EU:C:2016:881, 28. punkts), vai 2021. gada 25. marts, *Obala i lučice* (C-307/19, EU:C:2021:236, 76. punkts).

¹⁴ Kaitējumu radījušais notikums tiek definēts kā fakts, kas rada zaudējumus. Šajā nozīmē skat. spriedumu, 2009. gada 16. jūlijs, *Zuid-Chemie* (C-189/08, EU:C:2009:475, 27. punkts).

¹⁵ Šajā nozīmē skat. spriedumus, 2020. gada 9. jūlijs, *Verein für Konsumenteninformation* (C-343/19, EU:C:2020:534, 23. un 38. punkts), vai 2021. gada 17. jūnijs, *Mittelbayerischer Verlag* (C-800/19, EU:C:2021:489, 29. punkts). Uz šī pamata, kā paskaidrošu, Tiesa ir atzinusi cietušā interešu centra tiesu jurisdikciju, lai gan šāds kritērijs nav iekļauts Regulā Nr. 1215/2012.

¹⁶ Šajā nozīmē skat. spriedumus, 2014. gada 16. janvāris, *Kainz* (C-45/13, EU:C:2014:7, 23. punkts), un 2019. gada 29. jūlijs, *Tibor-Trans* (C-451/18, EU:C:2019:635, 25. punkts).

¹⁷ Šajā nozīmē skat. spriedumus, 2009. gada 16. jūlijs, *Zuid-Chemie* (C-189/08, EU:C:2009:475, 27. punkts).

¹⁸ Šajā nozīmē skat. spriedumus, 2013. gada 3. oktobris, *Pinckney* (C-170/12, EU:C:2013:635, 32. punkts), un 2015. gada 22. janvāris, *Hejduk* (C-441/13, EU:C:2015:28, 29. punkts).

¹⁹ Skat. spriedumu, 2015. gada 28. janvāris, *Kolassa* (C-375/13, EU:C:2015:37, 55. punkts). Šajā spriedumā Tiesa atsauca uz “bankas kontu” jēdzienu bez papildu paskaidrojumiem. Tomēr jāatgādina, ka jēdziens “bankas konts” ir vispārīgs. Tā kā izskatāmajā lietā Tiesa šo terminu lieto vienskaitli, var secināt, ka Tiesas nolūks bija atsaukties uz noteiktu konta veidu. Ņemot vērā attiecīgo finanšu produktu īpašo raksturu, šķiet, ka šis īpašais konts ir netiešs, bet noteikti vērtspapīru konts, kurā tika noguldīti sertifikāti, jo tieši šajā kontā tika reģistrēti sertifikātu vērtības samazinājums un līdz ar to prasības iesniedzējam nodarītais kaitējums ir izpaužies konkrēti.

²⁰ Spriedums, 2021. gada 12. maijs, *Vereniging van Effectenbezitters* (C-709/19, EU:C:2021:377, 37. punkts).

34. Attiecībā uz iespējamu morālo kaitējumu, ko izraisījis laikraksta raksts, kurš izplatīts vairākās dalībvalstīs, Tiesa spriedumā *Shevill* nolēma, ka cietušais var iesniegt prasību par zaudējumu atlīdzību pret izdevēju vai nu tās valsts, kur atrodas neslavu ceļošās publikācijas izdevējs, tiesās, kuru jurisdikcijā ir piespriet zaudējumu atlīdzību par visiem neslavas celšanas radītajiem zaudējumiem, vai arī katras valsts, kurā publikācija tika izplatīta un kurā cietušais apgalvo, ka ir cietusi viņa reputācija, tiesā, kuras jurisdikcijā ir lemt tikai par nodarīto kaitējumu tās tiesas valstī, kurā iesniegta prasība²¹. Šis pēdējais jurisdikcijas noteikums dažkārt ir aprakstīts – it īpaši no tā kritiķu puses – kā jurisdikcijas sadales principa noteikšana, ko ērtības labad var saukt par “mozaikas pieeju” jurisdikcijai²².

35. Pēc tam lietā *eDate* Tiesai bija jāizskata jautājums par starptautisku neslavu ceļošu saturu, kas bija pieejams tiešsaistē. Šajā ziņā tā nolēma, ka šīs situācijas atšķiras no situācijām bezsaistē, ņemot vērā faktu, ka, pirmkārt, jebkurš tiešsaistes saturs ir pieejams visur un, otrkārt, ir grūtības skaitliski noteikt šo izplatīšanu droši un precīzi un tāpēc novērtēt tikai vienā dalībvalstī nodarīto kaitējumu²³. Tiesa attiecīgi nosprieda, ka tad, ja vietne, kurā atrodas attiecīgais saturs, nav veikusi nekādus ierobežojošus pasākumus, tiesai vietā, kurā atrodas iespējamā cietušā interešu centrs, vajadzētu būt jurisdikcijai, lai noteiktu prasības pamatotību par visa nodarītā kaitējuma atlīdzību, pamatojoties uz faktu, ka tieši šeit vislabāk var novērtēt tiešsaistes satura ietekmi uz personas tiesībām²⁴. Tiesas ieskatā šī vieta kopumā, bet ne vienmēr atbilst personas pastāvīgajai dzīvesvietai. Tomēr personas interešu centrs var atrasties dalībvalstī, kurā tā parasti nedzīvo, ciktāl citi faktori, piemēram, profesionālās darbības veikšana, var pierādīt īpaši ciešas saiknes esamību ar šo valsti²⁵.

²¹ Spriedums, 1995. gada 7. marts, *Shevill* u.c. (C-68/93, EU:C:1995:61, 33. punkts). Attiecībā uz notikumu, kas rada kaitējumu, iestāšanās vietas noteikšanu neslavas celšanas lietā ar laikraksta rakstu, kas izplatīts vairākās līgumslēdzējās valstīs, Tiesa nosprieda, ka vieta ir vieta, kur ir reģistrēts attiecīgā laikraksta izdevējs, jo tā ir vieta, kur iestājies notikums, kas rada kaitējumu, un no kuras tika izdots un laists apgrozībā neslavu ceļošais raksts. Turpat, 24. punkts.

²² Laazouzi, M., “L’extension du for européen aux personnes morales victimes d’atteintes aux droits de la personnalité sur Internet”, *JCP G*, Nr. 49, 2017. gada 4. decembris, 2225. lpp.

²³ Spriedums, 2011. gada 25. oktobris, *eDate Advertising* u.c. (C-509/09 un C-161/10, EU:C:2011:685, 45. un 46. punkts).

²⁴ Spriedums, 2011. gada 25. oktobris, *eDate Advertising* u.c. (C-509/09 un C-161/10, EU:C:2011:685, 48. punkts). Tad Tiesa pamatoja šo risinājumu ar faktu, ka jēdziens “attiecīgās personas interešu centrs” atspoguļo vietu, kur principā visbūtiskāk iestājas tiešsaistē pieejamo materiālu radītie zaudējumi. Spriedums, 2017. gada 17. oktobris, *Bolagsupplysningen* un *Ilsjan* (C-194/16, EU:C:2017:766, 33. punkts). Šis risinājums nesēn ir apstiprināts 2021. gada 17. jūnija spriedumā *Mittelbayerischer Verlag* (C-800/19, EU:C:2021:489, 31. punkts). Jāatzīst – Tiesa uzskatīja, ka vārdkopa “vieta, kur iestājies notikums, kas rada kaitējumu” neattiecas uz vietu, kur atrodas prasītāja domicils vai kur “viņa vai viņas aktīvi ir koncentrēti”, tikai tāpēc, ka viņam vai viņai tur ir nodarīts finansiāls zaudējums, kas radies, zaudējot daļu no viņa vai viņas aktīviem, un šis zaudējums ir radies un ciests citā līgumslēdzējā valstī. Šajā nozīmē skat. spriedumus, 2004. gada 10. jūnijs, *Kronhofer* (C-168/02, EU:C:2004:364, 21. punkts), un 2016. gada 16. jūnijs, *Universal Music International Holding* (C-12/15, EU:C:2016:449, 35. punkts). Būtībā šis judikatūras pamatojums ir tāds, ka nevar uzskatīt, ka attiecībā uz vietu, kur iestājies notikums, kas rada kaitējumu: attiecīgi “šāda jurisdikcijas piešķiršana ir pamatota, ja pieteikuma iesniedzēja domicils faktiski ir vieta, kurā iestājas notikumi, kas izraisīja zaudējumus, vai arī radās zaudējumi”. Spriedums, 2018. gada 12. septembris, *Löber* (C-304/17, EU:C:2018:701, 25. punkts, mans izcēlums), un šajā nozīmē skat. spriedumu, 2021. gada 12. maijs, *Vereniging van Effectenbezitters* (C-709/19, EU:C:2021:377, 29. punkts). Tomēr jāuzsver, ka, pirmkārt, neslavas celšanas gadījumos prasītājam tiek nodarīts ne tikai finansiāls kaitējums, bet arī un galvenokārt morāls kaitējums. Otrkārt, lietā *Bolagsupplysningen* un *Ilsjan* Tiesa nav noteikusi, ka interešu centrs ir piesaistes faktors, kas būtu piemērojams visos apstākļos. Patiešām, lai secinātu, ka “kritērijs “cietušās puses interešu centrs” raksturo vietu, kur principā tiešsaistē esošā satura radītais kaitējums Regulas Nr. 1215/2012 7. panta 2. punkta izpratnē materializējas visbūtiskāk”, Tiesa palāvās uz pieņēmumu, ka jebkurš personas tiesību pārkāpums “[parasti] ir visvairāk jūtams attiecīgās personas interešu centrā”. Mans izcēlums. Tādējādi var secināt – Tiesa neizsleddza, ka noteiktos apstākļos vieta, kur radies kaitējums, faktiski var nebūt attiecīgās personas interešu centrs.

²⁵ Šajā nozīmē skat. spriedumu, 2011. gada 25. oktobris, *eDate Advertising* u.c. (C-509/09 un C-161/10, EU:C:2011:685, 49. punkts). Ciktāl šī saistošā faktora pamatojums saskaņā ar sprieduma *Bolagsupplysningen* un *Ilsjan* 42. punktu slēpjas faktā, ka – it īpaši tiešsaistes satura gadījumā – šāds pārkāpums parasti ir visjūtamākais attiecīgās personas interešu centrā, ņemot vērā reputāciju, kas tai ir šajā vietā, interešu centra jēdziens ir jāsaprot kā precīzāks norādījums uz vietu, kur attiecīgā persona gūst vissvarīgāko ekonomisko, politisko, sociālo vai pat vienkārši relatīvo labumu no savas reputācijas.

36. Papildus šim saistošajam faktoram Tiesa sprieduma *eDate* 51. punktā nosprieda, ka sūdzības iesniedzējam joprojām ir iespējams iesniegt prasību katras tās dalībvalsts tiesā, kuras teritorijā internetā ievietotā informācija ir pieejama vai ir bijusi pieejama. Šo tiesu jurisdikcijā ir lemt tikai par zaudējumiem, kas nodarīti tās dalībvalsts teritorijā, kur atrodas tiesa, kurā ir celta prasība²⁶.

37. Tādējādi šī sprieduma rezultātā personai, kura sevi uzskata par cietušo personas tiesību pārkāpumā tīmeklī izdarītas neslavas celšanas rezultātā, ir tiesības ierosināt tiesvedību trijās tiesās, attiecībā uz kurām zaudējumu kopapjoms būs attiecīgās valsts tiesas jurisdikcijā, proti, tā ir atbildētāja dzīvesvieta, notikuma, kas rada kaitējumu, iestāšanās vieta – kas ir vieta, kur nepārprotami vai klusējot ir pieņemts lēmums izplatīt attiecīgo ziņojumu²⁷, – un prasītāja interešu centra atrašanās vieta. Šai personai ir arī iespēja celt prasību vairākās citās tiesās, proti, dažādās dalībvalstīs, kurās attiecīgā publikācija ir *pieejama* vai ir bijusi *pieejama*, bet kurās attiecīgajam valsts tiesām būs jurisdikcija tikai par kaitējumu, kas iestājies attiecīgās dalībvalsts teritorijā.

38. Turpmākajā lietu trilogijā iespēja iesniegt prasību tiesā katrā dalībvalstī, kuras teritorijā ir vai ir bijis pieejams tiešsaistē izvietots saturs, tika atkārtota un piemērota autortiesību pārkāpumiem tīmeklī, pamatojoties uz to, ka šīs tiesas vislabāk var, pirmkārt, pārliecināties, vai šīs tiesības patiešām ir pārkāptas, un, otrkārt, noteikt kaitējuma veidu: *Pinckney*²⁸, *Hejduk*²⁹ un *Hi Hotel HCF*³⁰. It īpaši spriedumā *Hejduk* Tiesa apstiprināja šo vērtējumu, kaut arī pēdējā gadījumā tā nepieņēma ģenerālvokāta P. Krusa Viljalona [*P. Cruz Villalón*] secinājumus, kuros viņš uzskatīja, ka šāds princips veicinātu juridiskās nenoteiktības radīšanu pusēm³¹. Katrā šajā lietā Tiesa savu nostāju pamatoja ar faktu, ka autortiesību aizsardzībai parasti ir jāpiemēro teritorialitātes princips, proti, ka faktiski ar valstu likumiem tiek sankcionēti tikai to teritorijā izdarītie autortiesību pārkāpumi³².

39. Visbeidzot lietā *Bolagsupplysningen* un *Ilsjan* Tiesai pirmajā jautājumā tika lūgts noteikt, vai lietā *eDate* ietvertais vērtējums ir piemērojams juridiskai personai, kura vēlas panākt, ka tiktu izlabots iespējami nepareizs saturs, kas publicēts tīmekļvietnē, un tiktu dzēsti saistītie komentāri diskusiju forumā šajā vietnē, kā arī tiktu noteikta kompensācija par iespējami nodarīto kaitējumu.

40. Šajā ziņā Tiesa attiecībā uz lūgumiem labot un dzēst nolēma, ka jurisdikcijas noteikums, lai pilnībā noteiktu nodarītā kaitējuma būtību, kas lietā *eDate* tika noteikts par labu tās dalībvalsts tiesām, kurā atrodas cietušā interešu centrs, attiecas arī uz juridiskām personām neatkarīgi no tā, vai attiecīgajam saturam ir tāds raksturs, ka tas nodara saimnieciskus zaudējumus vai morālo

²⁶ Spriedums, 2011. gada 25. oktobris, *eDate Advertising* u.c. (C-509/09 un C-161/10, EU:C:2011:685, 51. punkts). Attiecībā uz notikuma, kas rada kaitējumu, iestāšanās vietas noteikšanu tiesību pārkāpuma tīmeklī gadījumā Tiesa ir nospriedusi, ka tā nav vieta, kur ziņojums ir ievadīts, bet gan vieta, kur ir pieņemts lēmums par tā izplatīšanu (nepārprotami vai klusējot), kura tiek uzskatīta par uzņēmuma, kas pārvalda vietni, atrašanās vietu vai tā īpašnieka dzīvesvietu. Attiecībā uz autortiesību pārkāpumiem tīmeklī skat. spriedumu, 2015. gada 22. janvāris, *Hejduk* (C-441/13, EU:C:2015:28, 25. punkts), un attiecībā uz reklāmas displejiem, ar kuriem tiek pārkāpta preču zīme, – spriedumu, 2012. gada 19. aprīlis, *Wintersteiger* (C-523/10, EU:C:2012:220, 38. punkts). Attiecībā uz produktiem ar trūkumiem Tiesa uzskata, ka notikuma, kas rada kaitējumu, iestāšanās vieta nav vieta, kur ir nolemts laist produktu apgrozībā, bet gan principā vieta, kur attiecīgais produkts ir ražots. Skat. spriedumu, 2014. gada 16. janvāris, *Kainz* (C-45/13, EU:C:2014:7, 26. punkts).

²⁷ Varētu aicināt attīstīt šo kritēriju, kas būtībā balstīts uz izplatīšanas jēdziena objektīvu uztveri, lai ņemtu vērā Tiesas izstrādāto subjektīvāko pieeju attiecībā uz paziņojuma sabiedrībai jēdzienu intelektuālā īpašuma kontekstā, kā noteikts spriedumos, 2016. gada 8. septembris, *GS Media* (C-160/15, EU:C:2016:644, 35. un 48.–55. punkts), un 2021. gada 22. jūnijs, *YouTube* un *Cyando* (C-682/18 un C-683/18, EU:C:2021:503, 68. un 81.–89. punkts).

²⁸ Spriedums, 2013. gada 3. oktobris, *Pinckney* (C-170/12, EU:C:2013:635, 36. un 45. punkts).

²⁹ Spriedums, 2015. gada 22. janvāris, *Hejduk* (C-441/13, EU:C:2015:28), 22. un 36. punkts).

³⁰ Spriedums, 2014. gada 3. aprīlis, *Hi Hotel HCF* (C-387/12, EU:C:2014:215, 39. punkts).

³¹ Ģenerālvokāta P. Krusa Viljalona secinājumi lietā *Hejduk* (C-441/13, EU:C:2014:2212, 43. punkts).

³² Skat. attiecīgi ģenerālvokāta P. Krusa Viljalona secinājumu lietā *Hejduk* (C-441/13, EU:C:2014:2212) 36. un 39. punktu.

kaitējumu³³. Pēc Tiesas domām, šajā situācijā uzņēmuma interešu centram jāatspoguļo vieta, kur tā komerciālā reputācija ir visvairāk nostiprināta, un tāpēc tas ir jānosaka atbilstoši vietai, kur tas veic būtiskāko saimnieciskās darbības daļu. Šajā kontekstā, lai arī juridiskas personas interešu centrs var sakrist ar tās juridiskās adreses atrašanās vietu, ja tā savas juridiskās adreses atrašanās vietas dalībvalstī kopumā vai galvenokārt veic šo darbību, un reputācija, ko tā ieguvusi, tādējādi ir svarīgāka nekā jebkurā citā dalībvalstī, tomēr pati minētās juridiskās adreses noteikšana šādā analizē nav izšķirošais kritērijs³⁴.

41. Atbildot uz otro jautājumu par to, kuru tiesu jurisdikcijā ir lemt par pieteikumu tiešsaistes komentāru labošanai vai dzēšanai, Tiesa nolēma, ka šādu lūgumu nevar iesniegt katras dalībvalsts tiesā, jo, “tā kā interneta vietnē ievietotā informācija un saturs ir pieejami vienlaikus un to izplatīšanas apjoms principā ir universāls [...], prasība izlabot pirmo minēto un prasība dzēst otro minēto nav nodalāmas un tādējādi var tikt izvirzītas tikai *vienā kompetentā tiesā*”³⁵. Tiesa uzskata, ka šādu pieteikumu varēja iesniegt tikai tajās pašās tiesās, kurām bija piešķirta jurisdikcija izskatīt lietu pēc būtības, lai pilnībā kompensētu zaudējumus.

42. Tieši šajā kontekstā iesniedzējtiesa jautā, vai, ņemot vērā Tiesas sniegtos iemeslus, lai attaisnotu atsevišķu tiesu ekskluzīvo jurisdikciju attiecībā uz strīdīgā satura *dzēšanu vai labošanu*, būtu pareizi atzīt arī šo pašu tiesu ekskluzīvo jurisdikciju attiecībā uz *kompensāciju*. Tas netieši rada jautājumu par to, vai 2017. gada 17. oktobra spriedumā *Bolagsupplysningen un Ilsjan* (C-194/16, EU:C:2017:766) tā vietā, lai šādā veidā vienkārši nodalītu agrāko judikatūru, Tiesa vēlējās *pilnībā mainīt* savu judikatūru un tādējādi atteikties no mozaikas pieejas arī prasībās par zaudējumu atlīdzību³⁶.

43. Sākumā vēlos precizēt, ka, manuprāt, Regulas Nr. 1215/2012 7. panta 2. punkta formulējums neliedz atteikties no mozaikas pieejas, tāpat tas neprasa tās saglabāšanu. Kā paskaidrots iepriekš, šis noteikums aprobežojas ar zaudējumu rašanās vietas tiesu jurisdikcijas principa noteikšanu bez sīkākas precizēšanas.

44. Otrām kārtām man ir grūti izdarīt secinājumu par mozaikas pieeju no sprieduma *Bolagsupplysningen un Ilsjan*. Kaut arī ģenerālvokāts M. Bobeks [*M. Bobek*] bija skaidri aicinājis Tiesu pārskatīt tās judikatūru, Tiesa attiecībā uz pirmo jautājumu – kurā tā varēja risināt jautājumu par jurisdikciju mozaikas saglabāšanu attiecībā uz kompensācijas prasībām – pieņēma nostāju formulēt samērā īsu atbildi, kas attiecas tikai uz valsts tiesām, kuru jurisdikcijā ir izskatīt prasības par komentāru labošanu vai dzēšanu³⁷. Ciktāl, lai attaisnotu atsevišķu tiesu ekskluzīvo

³³ Spriedums, 2017. gada 17. oktobris, *Bolagsupplysningen un Ilsjan* (C-194/16, EU:C:2017:766, 36. un 38. punkts). Kā Tiesa ir norādījusi šī sprieduma 37. punktā: “Ja atkarībā no piemērojamām tiesībām tā var ietekmēt iespējamā kaitējuma atlīdzināmību, tad kaitējuma mantiskajam vai nemantiskajam raksturam nav nekādas nozīmes, nosakot interešu centru kā vietu, kurā tiesa vislabāk var novērtēt publikācijas internetā reālo ietekmi un tās kaitīgumu.”

³⁴ Spriedums, 2017. gada 17. oktobris, *Bolagsupplysningen un Ilsjan* (C-194/16, EU:C:2017:766, 41. punkts).

³⁵ Spriedums, 2017. gada 17. oktobris, *Bolagsupplysningen un Ilsjan* (C-194/16, EU:C:2017:766, 48. punkts). Mans izcēlums.

³⁶ Lai gan šajā lietā šis jautājums netiek izskatīts, jautājums par mozaikas jurisdikcijas principa piemērošanu rodas arī attiecībā uz darbībām, kuru mērķis ir nevis satura dzēšana vai labošana, bet gan piekļuves bloķēšana. Patiesi, lai pamatotu savu risinājumu attiecībā uz darbībām par satura labošanas dzēšanu, Tiesa pamatojās uz satura labošanas vai dzēšanas pieprasījumu vienoto un nedalāmo raksturu, kas nav attiecināms uz bloķēšanas pieprasījumiem, jo var izmantot ģeogrāfisko bloķēšanu. Skat. spriedumus, 2016. gada 15. septembris, *McFadden* (C-484/14, EU:C:2016:689, 95. punkts), un 2019. gada 24. septembris, *Google* (Atsauču atsaistīšanas teritoriālā piemērojamība) (C-507/17, EU:C:2019:772, 73. punkts).

³⁷ Skat. Bizer, A., “International Jurisdiction for Violations of Personality Rights on the Internet: *Bolagsupplysningen*”, *Common Market Law Review*, 55.(6.) sēj., 2018, 1941.–1957. lpp. Lai gan Tiesa, atbildot uz otro un trešo jautājumu par iespēju vērsties tās dalībvalsts tiesās, kurās atrodas personas interešu centrs, atsaucās uz personas situāciju, kura bija iesniegusi prasību par noteiktu datu labošanu un pilnīgu zaudējumu atlīdzināšanu, atbildot uz pirmo jautājumu, tā tikai ņēma vērā, kā izriet no atbildes formulējuma, lūgumus par satura labošanu vai dzēšanu.

kompetenci lemt par darbībām tiešsaistes satura labošanai vai dzēšanai, Tiesa atsaucās uz šāda veida darbību vienoto un nedalāmo raksturu, šī atbilde nebūt nenozīmē atteikšanos no mozaikas pieejas kompensācijas prasībā.

45. Piemēram, fakts, ka valsts tiesa, pamatojoties uz šīs dalībvalsts tiesas piemērojamiem tiesību aktiem un it īpaši ņemot vērā attiecīgā satura būtību un pieejamību un attiecīgās personas reputāciju šajā dalībvalstī, izlemj, ka nav vajadzības kompensēt pieteikuma iesniedzēja zaudējumus, kas nodarīti šīs pašas dalībvalsts teritorijā, neizslēdz iespēju, ka citas dalībvalsts tiesa, pamatojoties uz citu likumu un citiem apsvērumiem, varētu nolemt viņam vai viņai zaudējumus atlīdzināt. Pilnīgi iespējams paredzēt apstākļus, kad prasības iesniedzējam varētu neizdoties apmierināt savu prasību dalībvalstī A, pamatojoties uz to, ka, ļoti iespējams, publikācijai ir piekļuvis tikai ierobežots skaits cilvēku šajā valstī vai ka prasības iesniedzējam nav reālas reputācijas, kuru aizsargāt šajā valstī, tajā pašā laikā gūstot panākumus dalībvalstī B, kur vairāk cilvēku varētu būt lasījuši attiecīgo publikāciju vai kur prasības iesniedzējam ir plašāka reputācija, kam faktiski ir nodarīts kaitējums vai kas ir skarta.

46. Ņemot vērā faktu, ka likumi, kas attiecas uz neslavas celšanu, joprojām ir atšķirīgi dažādu dalībvalstu tiesību aktos, un tā kā tie nav saskaņoti, ir iespējams arī paredzēt apstākļus, kad noteiktus vārdus var uzskatīt par neslavu ceļošiem dalībvalstī C, bet tas tā nebūtu dalībvalstī D. Turpretim, ja tiek veiktas darbības viena un tā paša tiešsaistes satura labošanai vai dzēšanai, ja vairāku valstu jurisdikcijās tiktu pieņemti pretēji spriedumi, personas, kas pārvalda tīmekļvietni, kurā ir izvietots un ir darīts pieejams attiecīgais saturs, nevarētu vienlaikus izpildīt šos lēmumus.

47. Ir taisnība, ka sprieduma *Bolagsupplysningen* un *Ilsjan* 31. punktā, kurā Tiesa atsaucas uz mozaikas pieeju, kā precedents pieminēts tikai spriedums *Shevill*. Tomēr man tas nešķiet nozīmīgi, jo Tiesa ne vienmēr atsaucas uz visu savu agrāko judikatūru³⁸.

48. Šajā kontekstā, visticamāk, lietā *Bolagsupplysningen* un *Ilsjan* Tiesa apzināti izvairījās no nostājas jautājumā par to, vai kompensācijas jautājumos saglabāt mozaikas pieeju³⁹. Tas tomēr nenozīmē, ka jautājums par šī risinājuma piemērotību nav pelnījis izskatīšanu.

49. Secinājumos lietā *Bolagsupplysningen* un *Ilsjan* ģenerālvokāts M. Bobeks uzskatīja, ka šī pieeja nekalpo nedz pušu, nedz vispārējām interesēm. Lai atbalstītu šo viedokli, viņš izvirzīja vairākus argumentus par atteikšanos no tās, no kuriem trīs, visticamāk, ir saistīti ar prasījumiem par zaudējumu atlīdzību.

³⁸ Varētu gluži pretēji apgalvot, ka 2017. gada 17. oktobra sprieduma *Bolagsupplysningen* un *Ilsjan* (C-194/16, EU:C:2017:766) 48. punkts, kurā izklāstīti iemesli, kuru dēļ Tiesa nepiemēroja mozaikas jurisdikcijas principu labošanas vai dzēšanas lietās, bija formulēts tā, lai pamatotu atšķirīgu, nevis pilnīgu judikatūras maiņu. Tomēr man nešķiet, ka šis punkts būtu tik precīzi formulēts, lai varētu secināt, ka Tiesa noteikti ir iecerējusi saglabāt mozaikas principu attiecībā uz kompensācijas pieprasījumiem.

³⁹ Šajā nozīmē skat. arī Idot, L., "Compétence en matière délictuelle, commentaire", *Europe*, Nr. 12, 2017. gada decembris, 494. komentārs, un Corneloup, S., Muir Watt, H., "Le for du droit à l'oubli", *Rev. Crit. DIP*, 2018, 297. un 300. punkts.

50. *Pirmkārt*, Tiesa, paplašinot sprieduma *Shevill* risinājumu ar tiešsaistes saturu, neņēma vērā tīmekļa specifiku, proti, faktu, ka jebkuram tajā publicētajam saturam būtu visuresošs raksturs⁴⁰. Šādā kontekstā mozaikas pieejas piemērošana novestu pie kompetento jurisdikciju multiplicēšanas, un tas apgrūtinātu satura autora iespējas prognozēt, kurai tiesai tiesvedības gadījumā būtu jurisdikcija⁴¹.

51. *Otrkārt*, mozaikas jurisdikcijas princips radītu prasību sadrumstalotības risku to dalībvalstu tiesās, kuru jurisdikcijā ir tikai to valsts teritorijā nodarītie zaudējumi. Praksē būtu grūti savstarpēji saskaņot šādas prasības⁴².

52. *Treškārt*, īpašu jurisdikciju pamatojumu skaita palielināšanās neaizsargātu tos, kas cieš no neslavas celšanas, jo jebkurā gadījumā viņiem ir tiesības iesūdzēt apmelojošā satura autorus jurisdikcijās, kur atrodas viņu intereses, un tas viņiem būs visvieglāk. Šajā kontekstā šāda pavairošana varētu tikai veicināt stratēģijas, kas ietver iespaidošānu no tiesu iestāžu puses⁴³.

53. Es atzīstu, ka šiem argumentiem ir ievērojama nozīme, it īpaši, ņemot vērā Regulas Nr. 1215/2012 mērķus. Pirmām kārtām, šīs regulas 21. apsvērumā ir precizēts, ka tās mērķis ir samazināt paralēlas tiesvedības iespēju un nodrošināt, ka atšķirīgās dalībvalstīs nepieņem nesavienojamus spriedumus. Otrām kārtām, no šīs regulas 15. apsvēruma izriet, ka jurisdikcijas noteikumiem jānodrošina juridiskā noteiktība. Trešām kārtām, saskaņā ar 16. apsvērumu, ja atbildētāja dzīvesvietas tiesām vajadzētu būt alternatīviem jurisdikcijas pamatojumiem, tas tā ir vai nu tāpēc, ka šīm tiesām ir ciešāka saikne ar darbību, vai arī – lai veicinātu pareizu tiesvedību.

54. Šajā kontekstā, lai attaisnotu atteikšanos no mozaikas pieejas, var rasties kārdinājums veidot argumentu, pamatojoties uz to, ka spriedumos *Shevill* un *eDate* panāktie risinājumi attiecas uz Regulas Nr. 44/2001, nevis Regulas Nr. 1215/2012 interpretāciju. Proti, pēdējās minētās regulas 16. apsvēruma, kas ir formulēts atšķirīgi no pirmās minētās regulas 12. apsvēruma, tagad uzsver juridiskās noteiktības principa svarīgumu strīdos par ārpuslīgumiskām saistībām, kas izriet no privātās dzīves un personas tiesību aizskārumiem, tostarp neslavas celšanas; šis papildinājums varētu liecināt, ka Savienības likumdevējs bija iecerējis mainīt arī Tiesas iepriekšējās judikatūras aspektus.

55. Tomēr šāda interpretācija man šķiet nedaudz pārmērīga. Es uzskatu, ka šo papildinājumu vislabāk var saprast kā vienkāršu Regulas Nr. 1215/2012 7. panta mērķa skaidrojumu. No tā neizriet, ka šīs regulas pieņemšanu var pareizi uzskatīt par norādi, ka mozaikas pieēja vairs neatbilst likuma stāvoklim. Tādējādi jebkura atteikšanās no šīs pieejas atbilstu pašreizējās judikatūras maiņai.

56. Kaut arī Tiesa neievēro stingru precedenta doktrīnu, jebkurai būtiskai atkāpei no iedibinātas tiesu prakses tomēr ir jābūt – un tā ir – izņēmuma kārtā. Tomēr ir taisnība, ka Tiesa agrāk ir atcēlusi daļu savas judikatūras. Tā tas ir bijis, kā, piemēram, norāda profesors F. Pikods

⁴⁰ Ģenerālvokāts M. Bobeks secinājumu 84. punktā izvirza vēl vienu argumentu par tiesiskās aizsardzības līdzekļu nedalāmību. Tomēr, manuprāt, šis arguments attiecas tikai uz darbībām, kuru mērķis ir labot vai dzēst tiešsaistes saturu.

⁴¹ Šajā nozīmē skat. ģenerālvokāta M. Bobeka secinājumus lietā *Bolagsupplysningen* un *Ilsjan* (C-194/16, EU:C:2017:554, 78. un 79. punkts).

⁴² Šajā nozīmē skat. ģenerālvokāta M. Bobeka secinājumus lietā *Bolagsupplysningen* un *Ilsjan* (C-194/16, EU:C:2017:554, 80. punkts).

⁴³ Šajā nozīmē skat. ģenerālvokāta M. Bobeka secinājumus lietā *Bolagsupplysningen* un *Ilsjan* (C-194/16, EU:C:2017:554, 85.–88. punkts).

[F. Picod]⁴⁴, kad izrādījās, ka interpretācija, kas tika sniegta noteikumam, praksē noveda pie normas, kas nebija īpaši efektīva⁴⁵, vai tā saskārās ar lielu pretestību no to valstu tiesām, kas ir atbildīgas par tās piemērošanu⁴⁶, vai šī interpretācija kopš tā laika ir novecojusi noteiktu sociālu, politisku vai tehnoloģisku notikumu dēļ⁴⁷.

57. Tomēr, tā kā uz Tiesu attiecas arī proporcionalitātes un juridiskās noteiktības principi, šāda agrākas judikatūras atcelšana nedrīkst notikt bez nopietna iemesla un tai nevajadzētu pārsniegt to, kas ir nepieciešams. Turklāt pat tad, ja pastāv šāds iemesls, šādi atcelšanai it īpaši jācensās ierobežot jebkādas atpakaļejošas sekas, vienlaikus ievērojot *res judicata* principu.

58. Tādēļ izskatāmajā lietā jautājums ir par to, vai mozaikas pieejas (pēc vispārēja atzinuma) problemātiskās iezīmes ir tik būtiskas, lai attaisnotu atteikšanos no tās, un, pat ja tas tā būtu, vai Tiesas rīcībā ir kāda cita pieeja, kas nav šī iespējami tālejošā pieeja. Pilnībā atzīstot argumentu spēku, ko ģenerāladvokāts M. Bobeks ir izklāstījis secinājumos lietā *Bolagsupplysningen* un *Ilsjan*, es tomēr neesmu pārliecināts, ka judikatūrai pēc lietas *Shevill* būtu jāmainās šādā veidā. Es to apgalvoju turpmāk izklāstīto iemeslu dēļ.

59. *Pirmkārt*, jebkura tiešaistē ievietota satura visuresošais raksturs nav nekas jauns⁴⁸. Ir taisnība, ka kopš lēmuma lietā *eDate* 2011. gadā sociālie tīkli ir ievērojami auguši, taču pat tajā laikā vietnei *Facebook* jau bija vairāk nekā 500 miljoni lietotāju, no kuriem puse pieslēdzās sociālajam tīklam katru dienu⁴⁹.

60. *Otrkārt*, būtu jāparedz problēmas, kuras rada iespēja iesniegt lietas vairākās tiesās. Patiesi, no stingri juridiska viedokļa raugoties, mozaikas princips nerada nekādas problēmas koordinēt dažādas procedūras. Tā kā valsts tiesa ir kompetenta lemt tikai par zaudējumiem, kas rodas tās dalībvalsts teritorijā, kurā tā atrodas, un ņemot vērā faktu, ka gadījumā, ja nav saskaņoti noteikumi par neslavas celšanu, katra tiesa loģiski piemēros atšķirīgus likumus, proti, tos, kas piemērojami katrā no šīm teritorijām, šiem procesiem nebūs viena un tā paša priekšmeta, kas atbilst attiecīgās personas prasībām, un pamata, kas saskaņā ar ES tiesībām attiecas uz šo prasību juridisko un faktisko pamatu⁵⁰.

61. No praktiskā viedokļa raugoties, mozaikas pieejas piemērošana noved pie jurisdikcijas piešķiršanas nevis visām dalībvalstu tiesām, bet gan tikai tām dalībvalstu tiesām, kurās ir pieejams apstrīdētais saturs⁵¹. Atkarībā no tā, kā jāsaprot pieejamības jēdziens, kas Tiesas judikatūrā joprojām nav skaidrs, ne visu dalībvalstu tiesas būs kompetentas. Turklāt pat tad, ja jurisdikcija

⁴⁴ Picod, F., “Les revirements de jurisprudence de la Cour de justice de l’Union européenne”, *Intervention au Max Planck Institute Luxembourg for Procedural Law*, 2017. gada 14. jūnijs. Par šo tēmu skat. arī Carpano, E., *Le revirement de jurisprudence en droit européen*, Bruylant, Brisele, 2012.

⁴⁵ Spriedums, 1996. gada 30. aprīlis, *Cabanis-Issarte* (C-308/93, EU:C:1996:169, 34. punkts).

⁴⁶ Skat. spriedumus, 1990. gada 17. oktobris, *HAG GF* (C-10/89, EU:C:1990:359, 10. punkts), un 2017. gada 5. decembris, *M.A.S.* un *M.B.* (C-42/17, EU:C:2017:936, 13., 14., 16.–20., 59. un 61. punkts).

⁴⁷ Skat. spriedumu, 1996. gada 30. aprīlis, P./S. (C-13/94, EU:C:1996:170, 13. punkts), un ģenerālvokāta Dž. Tezauro [G. Tesauro] secinājumus lietā P./S. (C-13/94, EU:C:1995:444).

⁴⁸ Salīdzinājumam – šķiet, ka pirmais jautājums par globālās skaitļošanas sekām, kas ir plašāks jēdziens, datējams ar M. Veisera [M. Weiser] rakstu *The computer for the XXIst century*, kas publicēts žurnālā *Scientific American*, 1991, 265. sēj., 3. lpp.

⁴⁹ <http://www.digitalbuzzblog.com/facebook-statistics-stats-facts-2011/>

⁵⁰ Skat., piemēram, spriedumu, 2017. gada 2. marts, *DI/EASO* (T-730/15 P, nav publicēts, EU:T:2017:138, 86. punkts). Līdzīgi, tā kā jurisdikcijas noteikumos netiek pieņemti piemērojami tiesību akti, mozaikas pieeja pēc būtības ir neitrāla attiecībā uz pārmērīgas reglamentācijas risku, kas izriet no satura autora un izdevēja pienākuma nodrošināt atbilstību dažādu dalībvalstu tiesību aktu prasībām, kurās saturs būs pieejams. Fakts, ka atsevišķām tiesām ir ekskluzīva jurisdikcija, nenozīmē, ka tas skar piemērojamos tiesību aktus. Pat ja praksē tā var būt fikcija, tiesām, kuru jurisdikcijā ir viss zaudējumu kopums, teorētiski būtu jāpiemēro to dalībvalstu tiesību akti, kurās saturs ir pieejams, lai noteiktu kompensējamo zaudējumu apmēru.

⁵¹ Spriedums, 2017. gada 17. oktobris, *Bolagsupplysningen* un *Ilsjan* (C-194/16, EU:C:2017:766, 47. punkts).

būs vairākām tiesām, tas nenozīmē, ka tiks konstatēts, ka kaitējums ir noticis katras attiecīgās dalībvalsts teritorijā. Kā jau esmu minējis, iespējami apmēlotās fiziskās vai juridiskās personas reputācijas pakāpe⁵², attiecīgās publikācijas sagatavošanai izmantotā valoda, prezentācija⁵³, konteksts, atsauces, kas izmantotas ziņojuma formulēšanai, un apmeklētāju skaits no attiecīgās dalībvalsts, kuri piekļuvuši šai publikācijai⁵⁴, ir lietas, kas var likt tiesām konstatēt, ka attiecīgajai personai nav nodarīts kaitējums teritorijā, par kuru tā ir ģeogrāfiski kompetenta lemt.

62. Šajā kontekstā šķiet, ka mozaikas principa radītā problēma patiesībā galvenokārt ir saistīta ar tiesību ļaunprātīgas izmantošanas risku. Kompetento jurisdikciju multiplicēšana rada labvēlīgu pamatu stratēģijām, kas ietver tiesību ļaunprātīgu izmantošanu, un it īpaši stratēģiskai tiesvedībai pret sabiedrības līdzdalību (*SLAPP*, franču valodā *recours bâillon*)⁵⁵. Tā kā jebkura tiesvedība neatkarīgi no prasības pamatotības atbildētājam uzliek pienākumu veltīt tai enerģiju un resursus, multiplicējot juridiskas darbības vai vienkārši piedraudot, persona var nodarīt kaitējumu (vai uzņēmuma gadījumā – konkurences neizdevīgumu, vadības laika un resursu izšķērdēšanu) citai personai.

63. Tomēr, ja daži negodīgi pieteikumu iesniedzēji var izdevīgi izmantot šādas stratēģijas, tas daļēji tā ir tāpēc, ka dalībvalstīs spēkā esošie noteikumi par tiesāšanās izdevumu atlīdzināšanu bieži nav pietiekami stingri attiecībā uz puses, kurai spriedums ir nelabvēlīgs, pienākumu atlīdzināt pusei, kurai spriedums ir labvēlīgs, nodarīto kaitējumu, kā tas var būt vai nu ar prasību, vai ar faktu, ka tas ir ļaunprātīgi pretojies pieteikuma iesniedzēja apgalvojumiem. Proti, šajos noteikumos ne vienmēr tiek pietiekami ņemtas vērā netiešās izmaksas, ko rada procesa pārvaldīšana (it īpaši tiesas procesa radītās grūtības), lai gan praksē šīs izmaksas var būt gan ievērojamas saimnieciski, gan radīt morālu kaitējumu⁵⁶. Ja šīs izmaksas tiktu sistemātiski un labāk kompensētas, it īpaši tiesvedības ļaunprātīgas izmantošanas gadījumā, pieteikuma iesniedzēji tiktu atturēti no mozaikas principa ļaunprātīgas izmantošanas, jo tas viņus pakļautu riskam, ka gadījumā, ja viņu prasība netiek apmierināta, viņiem būtu jāmaksā atbildētājam būtiska kompensācija par kaitējumu.

64. Turklāt atbildētāji var veikt noteiktas darbības, lai pasargātu sevi no šāda veida riska. Piemēram, atkarībā no konteksta viņi var iesniegt prasību par negatīva fakta konstatēšanu tiesā ar pilnu jurisdikciju⁵⁷. Tā kā šī jurisdikcija būs kompetenta lemt par zaudējumiem visā Savienības

⁵² Tiesa, tīmeklis palielina ziņojuma potenciālo auditoriju. Tomēr reputācijas ziņā tas nenozīmē, ka nomelnotā persona ir obligāti pazīstama visā Eiropā.

⁵³ Jānorāda, ka, piemēram, tīmekļa lietotāji no dažādām dalībvalstīm neskatās uz vieniem un tiem pašiem tīmekļa lapas elementiem vai arī to dara ar atšķirīgu uzmanību. Skat., piemēram, Miratech, *Étude internationale: les habitudes des internautes suivant les pays*, 2013.

⁵⁴ Skat., piemēram, Īrijas Augstākās tiesas 2012. gada 15. marta spriedumu *Coleman/MGN Ltd* [2012] IESC 20, kur šī tiesa uzskatīja, ka tai nebija jurisdikcijas vest neslavas celšanas procedūras saskaņā ar pašreizējo Briseles regulas 7. panta 2. punktu, jo nebija pierādījumu, ka kāda persona, kas dzīvo Īrijā, patiesi būtu piekļuvusi attiecīgajai tiešsaistes publikācijai.

⁵⁵ Par šo tēmu skat. Prings, G. W., "SLAPPs: Strategic Lawsuits Against Public Participation", 7. sēj., *Pace Envtl. L. Rev.*, 1989, 3; Canan, P., "The SLAPP from a Sociological Perspective", 7. sēj., *Pace Envtl. L. Rev.*, 1989, 23; un Landry, N., *SLAPP – Bâillonnement et répression judiciaire du discours politique*, Ecosociété, 2012.

⁵⁶ Pat tiešās izmaksas var tikt ņemtas vērā nepietiekami. Proti, lielākoties tiek atmaksātas tikai likumā noteiktās likmes, turpretim advokāti ļoti bieži iekasē lielāku maksu, it īpaši, ja kāds vērsas starptautiskā advokātu birojā, lai izvairītos no nepieciešamības sarakstīties ar dažādiem advokātu birojiem dažādās valstīs. Turklāt šajos noteikumos bieži netiek ņemts vērā fakts, ka pusei jau iepriekš ir jāfinansē visas šīs izmaksas.

⁵⁷ Skat., piemēram, spriedumu, 2012. gada 25. oktobris, *Folien Fischer un Fofitec (C-133/11, EU:C:2012:664)*. Iespēja iesniegt prasību par negatīva fakta konstatēšanu pastāv, piemēram, saskaņā ar Nīderlandes tiesību aktiem, bet ne saskaņā ar Francijas tiesību aktiem. Skat. Ekspertu komiteja par automatizētās datu apstrādes cilvēktiesību dimensiju un dažādiem mākslīgā intelekta veidiem, *Study on forms of liability and jurisdictional issues relating to the application of civil and administrative law in matters of defamation in the member states of the Council of Europe* [Pētījums par atbildības formām un jurisdikcijas jautājumiem saistībā ar civiltiesību un administratīvo tiesību piemērošanu neslavas celšanas lietās Eiropas Padomes dalībvalstīs], Eiropas Padomes pētījums, DGI(2019)04, 24. lpp. Par šo tēmu skat. arī Bouthinon-Dumas, H., De Beaufort, V., Jenny, F., Masson, A., *Stratégie d'instrumentalisation juridique et concurrence*, Larcier, 2013, 37. lpp.

teritorijā, Regulā Nr. 1215/2012 paredzēto lēmumu savstarpējas atzīšanas noteikumu piemērošana atņems citām tiesām jurisdikciju lemt par zaudējumiem, kas rodas tikai vienas dalībvalsts teritorijā. Kopumā pusēm saskaņā ar Regulas Nr. 1215/2012 30. pantu ir arī iespēja iesniegt pieteikumu par lietas apturēšanu vai pat noraidīšanu saistītu prasību gadījumā, proti, gadījumā, ja prasības ir tik cieši saistītas, ka ir lietderīgi tās izskatīt un izlemt kopā, lai izvairītos no nesavienojama sprieduma riska, kas izriet no atsevišķām procedūrām⁵⁸. Rezultātā it īpaši iespējami neslavu ceļošā satura autoram nebūs jāpiedzīvo slogs, kas saistīts ar vairāku procedūru pārvaldīšanu vienlaikus.

65. It īpaši, tā kā potenciālo prasību iesniedzēju resursi nav neierobežoti, tiesvedības stratēģijas īstenošana, pamatojoties uz prasību multiplicēšanu, viņiem reti būs izdevīga. Attiecīgi šādas stratēģijas galvenokārt īstēnos saimnieciskās darbības veicēji ar ievērojamiem resursiem. Tomēr viņiem mozaikas principa izzušana netraucēs īstenot šāda veida stratēģiju. Piemēram, saskaņā ar Tiesas judikatūru interešu centra kritērijs ir jānovērtē katra juridiskā subjekta līmenī⁵⁹. Līdz ar to korporācijas gadījumā, kas tiek organizēta uzņēmumu grupas veidā ar līdzīgiem korporatīvajiem nosaukumiem, interešu centra kritērija piemērošana faktiski nozīmēs, ka katra šīs grupas juridiskā persona (kas var nebūt 100 % kontrolēts mātesuzņēmums) būs tiesīga celt prasību pret ziņojuma autoru par nodarīto kaitējumu tās valsts tiesās, kurā katrai no tām ir interešu centrs⁶⁰.

66. *Treškārt*, nav īsti skaidrs, vai mozaikas pieeja patiesi būtu pretrunā Regulas Nr. 1215/2012 izvirzītajiem mērķiem. Proti, kā uzsvērts lietā *Bolagsupplysningen* un *Ilsjan*, Regulas Nr. 1215/2012 7. panta 2. punktā noteiktais īpašās jurisdikcijas noteikums lietās, kas attiecas uz neatļautu darbību vai kvazideliktu, nav paredzēts, lai vājākajai pusei piedāvātu spēcīgāku aizsardzību⁶¹. Attiecīgi principā nav nozīmes tam, ka mozaikas pieejas piemērošana varētu potenciāli nelabvēlīgi ietekmēt kādu no pusēm.

67. Pievēršoties konkrētāk trim mērķiem, uz kuriem ir vērsti Regulas Nr. 1215/2012 noteikumi un kuri attiecas uz jurisdikciju, attiecībā uz juridiskās noteiktības mērķi, kas noteikts Regulas Nr. 1215/2012 15. apsvērumā, var norādīt – Tiesa uzskata, ka tas ir izpildīts, ja atbildētājs, pamatojoties uz izmantoto kritēriju, var noteikt, kurās tiesās to var iesūdzēt. No šī viedokļa raugoties, var norādīt, kā to ir uzsvērusi Austrālijas Augstākā tiesa vēsturiskajā lēmumā lietā *Dow Jones and Company Inc/Gutnick*, ka gadījumā, kad persona nolemj ievietot tīmeklī saturu, kas ir “pieejams” no visām dalībvalstīm, var gaidīt, ka viņu var iesūdzēt tiesā katrā no šīm dalībvalstīm⁶².

68. Tomēr ir taisnība, ka 2021. gada 12. maija spriedumā *Vereniging van Effectenbezitters* (C-709/19, EU:C:2021:377, 34. un nākamie punkti), šķiet, juridiskās noteiktības mērķim Tiesa ir piešķirusi noteiktu prioritāti salīdzinājumā ar citiem apsvērumiem, ieskaitot tos, kas attiecas uz Regulas Nr. 1215/2012 7. panta 2. punkta formulējumu. Faktiski šajā spriedumā, kas attiecas uz prasījumiem par tādu zaudējumu atlīdzību, kuri akcionāriem radušies informācijas trūkuma dēļ, Tiesa noraidīja argumentu, ka uzņēmums var gaidīt, ka to iesūdzēs tiesā tajā vietā, kur atrodas tā akcionāru vērtspapīru konti, pamatojoties uz faktu, ka kritēriji, kas attiecas uz akcionāru kontu

⁵⁸ Dažas tiesību sistēmas nodrošina mehānismus, lai novērstu šāda veida tiesvedības stratēģiju, piemēram, ar *forum non conveniens* noteikumu vispārējās tiesībās.

⁵⁹ Šajā nozīmē skat. spriedumu, 2017. gada 17. oktobris, *Bolagsupplysningen* un *Ilsjan* (C-194/16, EU:C:2017:766, 41. punkts)

⁶⁰ Tas pats attiecas, piemēram, uz zaudējumiem, kas izriet no vienošanās starp piegādātājiem. Patiesi, visbiežāk, ja mātesuzņēmums veic pārrunas par izejvielu iegādi, par tām parasti maksā meitasuzņēmumi, kas, iespējams, nepieder mātesuzņēmumam 100 % apmērā. Tādēļ šīs aizliegtās vienošanās radītās papildu izmaksas ir īstenojušās to, nevis mātesuzņēmuma kontos. Tāpēc atkarībā no tā, kā grupa organizē savus iepirkumus, cietušie var būt mātesuzņēmumi vai katrs no meitasuzņēmumiem.

⁶¹ Šajā nozīmē skat. spriedumu, 2017. gada 17. oktobris, *Bolagsupplysningen* un *Ilsjan* (C-194/16, EU:C:2017:766, 39. punkts).

⁶² Skat. *Dow Jones and Company Inc/Gutnick* [2002] HCA 56; 210 CLR 575; 194 ALR 433; 77 ALJR 255 (2002. gada 10. decembris), 39. punkts (“tie, kas ievieto informāciju tīmeklī, to dara, zinot, ka viņu publicētā informācija ir pieejama visiem un dažādiem cilvēkiem bez jebkādiem ģeogrāfiskiem ierobežojumiem”).

domicilu un atrašanās vietu, neļauj emitējošajai sabiedrībai paredzēt to tiesu starptautiskās jurisdikcijas noteikšanu, kurās to varētu iesūdzēt, tikai tāpēc, ka tas būtu pretrunā Regulas Nr. 1215/2012 16. apsvērumā minētajam mērķim novērst iespēju – lai garantētu juridiskās noteiktības principu –, ka atbildētāju varētu iesūdzēt tādā kādas dalībvalsts tiesā, ko tas nevar saprātīgi paredzēt. Pēc Tiesas domām, paredzamības mērķis prasa, lai biržā kotētas sabiedrības gadījumā, kā tas ir šajā lietā, tikai to dalībvalstu tiesas, kurās šī sabiedrība ir izpildījusi likumā noteiktās informācijas atklāšanas prasības, to kotējot biržā, var atzīt par tādām, kurām ir jurisdikcija attiecībā uz zaudējumu rašanos. Attiecīgi tikai šajās dalībvalstīs šāda sabiedrība var pamatoti paredzēt ieguldījumu tirgus esamību un tās atbildības rašanos.

69. Tomēr man nešķiet, ka ar šo risinājumu netieši tiktu apšaubīta mozaikas pieeja. Ja, no vienas puses, ir iespējams kaut vai tikai aptuveni uzskatīt⁶³, ka biržā kotētas sabiedrības ieguldījumu tirgus atrodas tās kotēšanas vietā, ģeogrāfisko “tirgu” secinājumu izdarīšanai noteiks šo secinājumu pieejamība. No otras puses, var norādīt, ka spriedumā *Vereniging van Effectenbezitters* panāktais risinājums apvienojumā ar akciju emisijas vietas tiesu jurisdikciju, kas izriet no atbildētāja domicila jurisdikcijas, kā paredzēts Regulas Nr. 1215/2012 4. pantā, noved pie jurisdikcijas piešķiršanas to dalībvalstu tiesām, kuru likumi principā būs tie, kas piemērojami strīdam. Šajā ziņā šis risinājums atbilst labas pārvaldības mērķim, kas noteikts Regulas Nr. 1215/2012 16. apsvērumā. Turpretim neslavas celšanas gadījumos, visticamāk, būs piemērojami to dalībvalstu tiesību akti, kurās ziņojums būs pieejams. Manuprāt, tā ir būtiska atšķirība, jo – ja neslavas celšanas gadījumos būtu jāatsakās no mozaikas pieejas – prasības iesniedzējam var tikt liegta iespēja celt prasību to dalībvalstu tiesās, kurās attiecīgais ziņojums bija pieejams, un līdz ar to – tiesās, kuras ir labākā pozīcijā novērtējuma veikšanai, lai piemērotu dažādus attiecīgos likumus un veiktu visus nepieciešamos faktuālos novērtējumus.

70. Jebkurā gadījumā mozaikas pieeja, visticamāk, nenoved pie mazāk prognozējama rezultāta kā iznākums, kas rodas, piemēram, piemērojot cietušā interešu centra kritēriju⁶⁴. Jāatzīst, ka attiecībā uz personām, kas nav saimnieciskās darbības veicēji, šāds kritērijs varētu būt vienkārši piemērojams, jo tas vairāk vai mazāk atbilst vietai, kur atrodas cietušā dzīves un sociālo aktivitāšu centrs. Tomēr šķiet, ka šo kritēriju ir daudz sarežģītāk piemērot saimnieciskās darbības veicējiem, jo pastāv atšķirīgi uzskati par to, kas ir uzņēmuma “intereses”⁶⁵; to ilustrē atšķirība pieejā starp akcionāru pārsvaru un ieinteresēto personu teorijām⁶⁶.

71. Lai pārvarētu šo problēmu, loģiski būtu, ka jēdziens “interesu centrs” juridiskai personai atbilst tās reģistrācijas vietai, jo it īpaši, no vienas puses, neslavas celšana nozīmē personas goda, cieņas un labā vārda (un nevis tās ražoto produktu) aizskārumu un, no otras puses, reputācijai

⁶³ Proti, ignorējot faktu, ka dažas viena uzņēmuma akcijas var netikt kotētas vai tās var pārdot ārpus biržas, kurā tās tiek kotētas.

⁶⁴ Šajā ziņā var atzīmēt, ka paredzamības mērķis attiecas gan uz neslavu ceļošā satura autoru, gan personu, uz kuru šis saturs attiecas. Skat., piemēram, spriedumu, 2017. gada 17. oktobris, *Bolagsupplysningen un Ilsjan* (C-194/16, EU:C:2017:766, 35. punkts).

⁶⁵ Konkrēti, precīzas atrašanās vietas noteikšana var būt vēl neparedzamāka, ja, piemēram, neslavas celšana neattiecas uz uzņēmuma nosaukumu, bet gan uz vienu no daudzajām uzņēmuma izmantotajām preču zīmēm. Pirmkārt, var rasties arī jautājums, vai atšķirībā no uzņēmuma nosaukuma preču zīme pieder personas tiesībām. Otrkārt, ja tiktu uzskatīts, ka tas tā ir, kā var tikt piemērota interešu centra pārbaude, kad vienus un tos pašus produktus dažādās valstīs pārdod ar dažādiem zīmoliem? Vai no tā būtu jāsecina, ka attiecībā uz katru preču zīmi pastāv atsevišķs interešu centrs, lai gan Tiesa iepriekš ir pamatojusi, ka interešu centrs ir attiecīgās sabiedrības interešu centrs?

⁶⁶ Skat., piemēram, Rönnegard, D., un Craig Smith, N., “Shareholder Primacy vs. Stakeholder Theory: The Law as Constraint and Potential Enabler of Stakeholder Concern”, no: Harrison, J. S., Barney, J., Freeman, R., un Phillips, R. (red.), *The Cambridge Handbook of Stakeholder Theory*, CUP, Kembridža, 2019, 117.–131. lpp., un franču valodā Tchotourian, I., “Doctrine de l’entreprise et école de Rennes: La dimension sociétale, politique et philosophique des activités économiques affirmée – Présentation d’un courant de pensée au service de l’homme”, no: Champaud, C. (red.), *L’entreprise dans la société du 21e siècle*, Larcier, Brisele, 2013, 131.–174. lpp.

nodarītais kaitējums atspoguļosies tās finanšu kontos⁶⁷. Tādējādi šāds noteikums saskaņā ar juridiskās noteiktības principu būtu ļāvis jebkuras publikācijas, kas attiecas uz šo juridisko personu, autoram paredzēt šī saistošā faktora piemērošanas rezultātu tiktāl, cik norādi uz saimnieciskās darbības veicēja domicilu ir viegli atrast, jo tās pieminēšana ir obligāta saskaņā ar dažādiem Savienības tiesību aktiem.

72. Tomēr Tiesa tā vietā uzskatīja, ka, “lai arī juridiskas personas interešu centrs var sakrist ar tās juridiskās adreses atrašanās vietu, ja tā savas juridiskās adreses atrašanās vietas dalībvalstī kopumā vai galvenokārt veic šo darbību, un reputācija, ko tā ieguvusi, tādējādi ir svarīgāka nekā jebkurā citā dalībvalstī, tomēr pati minētās juridiskās adreses noteikšana šādā analizē nav izšķirošais kritērijs”⁶⁸. Būtiska ir vieta, kur atrodas “attiecīgās juridiskās personas saimnieciskās darbības pārsvars”⁶⁹.

73. Uzņēmuma saimnieciskās darbības jēdziens, protams, ir nedaudz neskaidrs. To var saprast vismaz divos veidos, proti, no komerciālā viedokļa, norādot vietu, kur saimnieciskās darbības veicējs veic lielāko daļu pārdošanas darbību (pat neiedziļinoties diskusijās par to, vai peļņa vai apgrozījums būtu būtisks rādītājs šajā ziņā, jo it īpaši uzņēmumam, kas visā pasaulē īsteno lielu projektu, tas varētu regulāri mainīties)⁷⁰, vai no rūpnieciskākas perspektīvas, kas attiecas uz vietu, kur finanšu resursi, cilvēkresursi un tehniskie resursi, kas nepieciešami juridiskas personas darbības veikšanai, tiek apvienoti un izmantoti pārdoto preču vai pakalpojumu ražošanai⁷¹. Proti, reputācija, visticamāk, ietekmēs attiecības, kādas saimnieciskās darbības veicējam var būt ne tikai ar tā klientiem, bet arī ar visām ieinteresētajām personām (akcionāriem, kreditoriem, piegādātājiem, darbiniekiem utt.). Piemēram, reputācija var tieši ietekmēt uzņēmuma spēju piesaistīt līdzekļus finanšu tirgos⁷² vai iegūt piegādātājus.

74. Šāda kritērija ieviešana noteikti rada citas praktiskas grūtības. Patiesi, neatkarīgi no tā, kā saimnieciskās darbības jēdziens būtu jāsaprot, atbildētājam nepieciešamo informāciju, lai noteiktu, kurai tiesai ar šādu pamatojumu būs jurisdikcija, ļoti iespējams, attiecībā uz privātpersonām aptvers Regula 2016/679⁷³, bet attiecībā uz uzņēmumiem – zināmā mērā

⁶⁷ Piemēram, 2015. gada 21. maija spriedumā *CDC Hydrogen Peroxide* (C-352/13, EU:C:2015:335, 52. un 53. punkts) Tiesa nosprieda, ka “attiecībā uz papildu izmaksām, kas radušās mākslīgi paaugstinātas cenas dēļ, [vieta, kur radušies zaudējumi,] parasti rodas cietušā juridiskajā adresē”.

⁶⁸ Spriedums, 2017. gada 17. oktobris, *Bolagsupplysningen* un *Ilsjan* (C-194/16, EU:C:2017:766, 41. punkts).

⁶⁹ Spriedums, 2017. gada 17. oktobris, *Bolagsupplysningen* un *Ilsjan* (C-194/16, EU:C:2017:766, 43. punkts). Šajā ziņā jāuzsver, ka Tiesa, šķiet, jēdzienam “interesu centrs” piešķir citu nozīmi nekā tā, kuru, piemēram, Savienības likumdevējs ir saglabājis Eiropas Parlamenta un Padomes Regulas (ES) 2015/848 (2015. gada 20. maijs) par maksātnespējas procedūrām (OV 2015, L 141, 19. lpp.) 3. panta 1. punktā. Proti, šajā noteikumā jēdziens “galveno interešu centrs” tiek definēts kā “vieta, kur parādnieks regulāri pārvalda savas intereses un ko trešās personas var noskaidrot”.

⁷⁰ Lai gan no šī viedokļa var būt vilinoši uzskatīt, ka vietai, kurā uzņēmums gūst vislielāko peļņu, jābūt tā interešu centram, jo, lai izdzīvotu, uzņēmumam jāsedz savi izdevumi, es drīzāk uzskatu, ka tad interesēm jāatbilst vietai, kur uzņēmums veido vislielāko komerciālo peļņu (apgrozījums, atskaitot pārdoto preču vai pakalpojumu iegādes izmaksas). Turklāt var rasties jautājums par to, kad jānovērtē juridiskas personas interešu centrs: zaudējumu nodarīšanas brīdī vai brīdī, kad tiek celta prasība?

⁷¹ Šķiet, ka 2017. gada 17. oktobra sprieduma *Bolagsupplysningen* un *Ilsjan* (C-194/16, EU:C:2017:766) 42. punktā Tiesa ierosina, ka šīs lietas apstākļos iespējamā cietušā interešu centrs bija Zviedrijā, jo tas lielāko daļu savu darbību veica tur. Tomēr Tiesa nenorādīja, vai ar vārdu “darbības” tā domā atsaukties uz pieteikuma iesniedzēja klientiem vai uz ražošanas līdzekļiem, kas tika izmantoti viņu vajadzību apmierināšanai.

⁷² Guimaraes, G., “The Corporate Ad; Wall Street’s Supersalesman”, *Industry Week*, June 10 1985, un Boistel, P., “La réputation d’entreprise: un impact majeur sur les ressources de l’entreprise”, *Management & Avenir*, 17. sēj., Nr. 3, 2008, 9.–25. lpp.

⁷³ Eiropas Parlamenta un Padomes Regula (ES) 2016/679 (2016. gada 27. aprīlis) par fizisku personu aizsardzību attiecībā uz personas datu apstrādi un šādu datu brīvu apriti un ar ko atceļ Direktīvu 95/46/EK (OV 2016, L 119, 1. lpp.).

uzņēmējdarbības konfidencialitāte⁷⁴. Tāpēc praksē varētu rasties jautājums par to, vai atbildētājam būs vismaz tikpat grūti prognozēt, kuru tiesu kompetence būs balstīta uz interešu centra kritēriju, nevis uz mozaīkas principu.

75. Ja tagad pievēršamies mērķim samazināt vienlaicīgu procesu iespējamību (lai nodrošinātu, ka starp šīm tiesām un strīdu pastāv cieša saikne, vai lai veicinātu pareizu tiesvedību), līdz šīm Tiesas nostāja, šķiet, ir bijusi tāda, ka tāda kritērija piemērošana, kura rezultātā šāda veida lietās varētu būt jurisdikcija dažādām tiesām dažādās dalībvalstīs, nav problēma, kamēr izmantotais kritērijs piešķir jurisdikciju tiesām, kas, iespējams, ir labākā situācijā, lai novērtētu radušos zaudējumus. Proti, ar šādu nostāju tiek panākts pareizas tiesvedības mērķis, kas minēts Regulas Nr. 1215/2012 16. apsvērumā kā attaisnojums atkāpei no atbildētāja dzīvesvietas tiesu jurisdikcijas⁷⁵.

76. Piemēram, var minēt faktu, ka 2013. gada 3. oktobra sprieduma *Pinckney* (C-170/12, EU:C:2013:635) 43. punktā, atsaucoties uz pareizas tiesvedības mērķi, Tiesa nosprieda, ka to dalībvalstu tiesas, kurās, iespējams, ir radies vai radīsies iespējamais kaitējums, ir kompetentas lemt par kompensācijas prasībām par iespējamu autortiesību pārkāpumu, ja dalībvalsts, kurā atrodas šī tiesa, aizsargā ar autortiesībām aizsargāto materiālu, uz kuru atsaucas prasītājs⁷⁶.

77. Līdzīgi 2019. gada 29. jūlija sprieduma *Tibor-Trans* (C-451/18, EU:C:2019:635) 33. un 34. punktā Tiesa secināja, ka to dalībvalstu tiesas, kuru teritorijā atrodas pārkāpuma skartais tirgus un kurā cietušais apgalvo, ka tas ir cietis zaudējumus, būtu jāuzskata par kompetentām lemt par prasībām par to zaudējumu atlīdzināšanu, ko izraisījis pārkāpums, saskaņā ar LESD 101. pantu. Tad tā piebilda, ka “šis risinājums, kas balstīts uz šo abu elementu saskaņotību, atbilst noteikumu par jurisdikcijas tuvumu un paredzamības mērķiem, jo, pirmkārt, tās dalībvalsts tiesas, kurā atrodas skartais tirgus, var vislabāk izskatīt šādas prasības par zaudējumu atlīdzību un, otrkārt, saimnieciskās darbības veicējs, kas veic pret konkurenci vērstu rīcību, var pamatoti sagaidīt, ka to iesūdzēs tiesās, kuru jurisdikcijā ir vieta, kur tā rīcība pārkāpa veselīgu konkurenci regulējošus noteikumus”.

78. Visbeidzot 2019. gada 5. septembra sprieduma *AMS Neve u.c.* (C-172/18, EU:C:2019:674) 56. un 57. punktā Tiesa vispirms nosprieda, ka jāuzskata, ka to dalībvalstu tiesas, kuru teritorijā atrodas patērētāji vai profesionāļi, uz kuriem attiecas reklāmas vai pārdošanas piedāvājumi, ir kompetentas lemt par pārkāpuma darbībām, pirms tā norādīja, ka šo risinājumu “atbalsta” fakts, ka šīs tiesas ir īpaši piemērotas nolēmuma pieņemšanai tuvuma un pierādījumu iegūšanas viegluma dēļ.

⁷⁴ Pat tad, ja daļa ekonomiskās informācijas ir publiski pieejama informācijas atklāšanas pienākuma dēļ, ko dažiem uzņēmumiem uzliek Direktīva 2013/34/ES par noteiktu veidu uzņēmumu gada finanšu pārskatiem, konsolidētajiem finanšu pārskatiem un saistītiem ziņojumiem, ar ko groza Eiropas Parlamenta un Padomes Direktīvu 2006/43/EK un atceļ Padomes Direktīvas 78/660/EEK un 83/349/EEK (OV 2013, L 182, 19. lpp.), parastai personai, kas ir ievietojuši komentārus par uzņēmumu, var rasties grūtības izprast ar šo uzņēmumu saistīto informāciju, lai izdarītu secinājumus par uzņēmuma interešu centru.

⁷⁵ Šajā nozīmē skat., piemēram, spriedumus, 2014. gada 5. jūnijs, *Coty Germany* (C-360/12, EU:C:2014:1318, 48. punkts), un 2015. gada 10. septembris, *Holterman Ferho Exploitatie u.c.* (C-47/14, EU:C:2015:574, 73. punkts). Ir taisnība, ka Tiesa ir nospriedusi – kritēriju par vietu, kur iestājies notikums, kas rada kaitējumu, nevar interpretēt tik plaši, lai tas aptvertu jebkuru vietu, kur var izjust tāda notikuma kaitīgās sekas, kas jau ir radījis kaitējumu un kas faktiski notiek citā vietā. Tomēr Tiesa izteica šo novērojumu, lai izslēgtu nevis to citu dalībvalstu tiesu jurisdikciju, kuru teritorijā notikums, kas rada kaitējumu, arī radītu kaitīgas sekas, bet gan tās vietas tiesas, kurā cietušais apgalvo, ka viņam vai viņai ir nodarīti zaudējumi pēc sākotnējiem zaudējumiem, kas viņam vai viņai radušies un ko viņš vai viņa ir cietuši citā valstī. Skat. spriedumus, 1995. gada 19. septembris, *Marinari* (C-364/93, EU:C:1995:289, 14. un 15. punkts); 2020. gada 9. jūlijs, *Verein für Konsumenteninformation* (C-343/19, EU:C:2020:534, 27. un 28. punkts), un 2018. gada 5. jūlijs, *flyLAL-Lithuanian Airlines* (C-27/17, EU:C:2018:533, 32. punkts).

⁷⁶ Šajā ziņā var norādīt, ka gadījumā, ja, kā Tiesa norāda minētā sprieduma 39. punktā, uz autortiesībām attiecas teritorialitātes princips, tas notiek tāpēc, ka šīs tiesības nav pilnībā saskaņotas un tāpēc pakļautas dažādiem režīmiem. No šī viedokļa raugoties, autortiesību situācija tāpēc neatšķiras no personas tiesībām un it īpaši tiesībām būt aizsargātam pret neslavas celšanu.

79. Šajā kontekstā es ne tikai neesmu pārliecināts, ka mozaikas pieeja ir pretrunā Regulas Nr. 1215/2012 mērķiem, bet esmu tikpat nepārliecināts, ka, izmantojot vienu no saistošajiem faktoriem, kas attaisno “vienas jurisdikcijas noteikumu” (piemēram, atbildētāja dzīvesvieta, notikuma, kas rada kaitējumu, iestāšanās vieta vai interešu centrs), tas novedīs pie tādu tiesu izvēles, kurām noteikti ir *labākas iespējas* novērtēt to, vai saturs ir nomelnojošs vai nav, kā arī no tā izrietošā kaitējuma apmēru.

80. Protams, būs vairāki gadījumi, kad satura nomelnojošais raksturs diez vai tiks apšaubīts. Tam tomēr nevajadzētu aizsegt faktu, ka satura nomelnojošo raksturu dažādās dalībvalstīs var uztvert atšķirīgi. Ja kāds ņem nepareizu piemēru no raksta, kurā konkrētam uzņēmumam tiek nepatiesi piedēvēta noteikta ļaunprātīga komerciāla vai nodokļu prakse, šīs publikācijas vēstījumu vienā dalībvalstī var uztvert atšķirīgi, un tam līdz ar to var būt atšķirīga ietekme salīdzinājumā ar citu dalībvalsti⁷⁷.

81. Papildus šai klasiskajai starpkultūru diskursa problēmai (kas izskaidro, piemēram, kāpēc uzņēmumi dažādās dalībvalstīs izstrādā dažādas mārketinga stratēģijas), tiesību aktu par neslavas celšanu saskaņošanas trūkums mēdz attaisnot mozaikas principa saglabāšanu. Ir taisnība, ka visas dalībvalstīs ir pieņēmušas likumus, kas vērsti pret neslavas celšanu, taču šo likumu saturs, to piemērošanas veids un – visbeidzot – veids, kādā tiek aprēķināti zaudējumi, dažādās dalībvalstīs var ievērojami atšķirties, bieži atspoguļojot dziļas atšķirības piemērojamajā juridiskajā kultūrā⁷⁸.

82. Līdz ar to, kā norāda Komisija, prasītājam var būt likumīgas intereses celt prasību citā tiesā, kas nav tā interešu centra tiesa, pat ja tas ierobežo kompensācijas apjomu, ko viņš vai viņa var saņemt. Pirmkārt, tā kā privātuma un personas tiesību pārkāpumi ir izslēgti no Regulas Nr. 864/2007 piemērošanas jomas, piemērojamās tiesību normas tiks noteiktas saskaņā ar katras kompetentās tiesas dalībvalstī piemērojamiem starptautisko privāttiesību noteikumiem, kas var būtiski atšķirties⁷⁹. Otrkārt, saimnieciskās darbības veicējs var vēlēties celt prasību to dalībvalstu tiesās, kur tas cenšas attīstīt savu saimniecisko darbību, nevis to dalībvalstu tiesās, kur tam jau ir stabila reputācija, tieši tā iemesla dēļ, ka reputācija jau to aizsargā pret visrupjāko neslavas celšanu, vai tāpēc, ka tas var cerēt izmantot spriedumu šajā tirgū, saprotot, ka vietējās tiesas pieņemtais lēmums tiks plašāk atspoguļots plašsaziņas līdzekļos šajā dalībvalstī nekā lēmums, kuru pieņēmušas tās dalībvalsts tiesas, kur atrodas tā interešu centrs⁸⁰.

83. Uzskatot, kā, šķiet, to dara mozaikas pieejas pretinieki, ka būtu labāk koncentrēt visas prasības par zaudējumu atlīdzību vienā tiesā, cilvēki mēdz neņemt vērā realitāti, ka patlaban nav saskaņoti ne dalībvalstu likumi, kas attiecas uz neslavas celšanu, ne pat noteikumi piemērojamo likumu noteikšanai.

⁷⁷ Par to, vai pastāv kaitējuma uzņēmuma reputācijai risks, ko var radīt noteikta nodokļu prakse, skat., piemēram, PwC, *Tax Strategy and Corporate Reputation: A Business Issue*, 2013.

⁷⁸ Priekšlikumā Eiropas Parlamenta un Padomes regulai par jurisdikciju un spriedumu atzīšanu un izpildi civillietās un komercietās (COM(2010) 748, galīgā redakcija) Komisija norādīja, ka “goda un cieņas aizskaršanas prasīb[as], kuras indivīds iesniedz pret plašsaziņas līdzekļiem par privātās dzīves vai personas tiesību aizskārumiem [...], ir īpaši jutīgas un dalībvalstīm ir dažādas pieejas, kā nodrošina, ka tiek ievērotas tādas ar tām saistītās pamattiesības kā cilvēka cieņa, privātās dzīves neaizskaramība, personas datu aizsardzība, vārda un informācijas brīvība”. Tāpat, kā apgalvo profesores S. Kornelupa [*S. Corneloup*] un H. Muira Vata [*H. Muir Watt*], attiecīgā vieta, kas jāpiesūta vārda brīvībai un privātās dzīves aizsardzībai, ir ļoti kontrastējošas juridiskās kultūras priekšmets. Korneloup, S., Muir Watt, H., “Le for du droit à l’oubli”, *Rev. Crit. DIP*, 2018, 296. lpp. Skat. arī Kramberger Škerl, J., “Jurisdiction in On-line defamation and Violations of Privacy: In search of a Right Balance”, *LeXonomica*, 9. sēj., Nr. 2, 2017, 90. lpp.

⁷⁹ Skat. šīs regulas 1. panta 2. punkta g) apakšpunktu.

⁸⁰ Reputācija ir viens no galvenajiem faktoriem iekļūšanai jaunā tirgū, taču šī reputācija ne vienmēr rezultējas tūlītējā pārdošanas apjoma pieaugumā. Attiecībā uz jautājumu par juridiskās komunikācijas stratēģijām skat. Bouthinon-Dumas, H., Cheynel, N., Karila-Vaillant, C., un Masson, A., *Communication juridique et judiciaire de l’entreprise*, Larcier, 2015, 323. un nākamās lpp.

84. Proti, ja šajās jomās nav saskaņotības, tiesām, kurām ir ekskluzīva jurisdikcija lemt par visu kaitējumu pilnībā, būs jāpiemēro tās dalībvalsts tiesību akti, kurā, iespējams, ir radies apgalvotais kaitējums, lai lemtu par jebkuru kompensācijas prasību. Tas nozīmē, ka principā tām katrā šajā dalībvalstī būs jāņem vērā piemērojami tiesību akti, cietušā reputācija tajā pašā teritorijā, kā arī šo valstu sabiedrības uztvere saistībā ar vēstījumu⁸¹.

85. Vai šajā kontekstā patiešām var uzskatīt, ka viena tiesa vienā noteiktā (vai nosakāmā) dalībvalstī ar pilnu jurisdikciju būtu labākā situācijā, lai veiktu šādu novērtējumu⁸²? Vai drīzāk nevajadzētu uzskatīt, ka vairāku kompetento tiesu esamība ir nepamatotas sekas tiesībām, kuras prasītājiem ir saskaņā ar subsidiaritātes principu, panākt, lai viņu strīdu izlemtu tiesas, kuras tāpēc, ka tās atrodas vistuvāk katras dalībvalsts teritorijai, vislabāk spēj veikt visu faktu novērtējumus, kā arī to, ka katras dalībvalsts likumi par neslavas celšanu ir dažādi un kultūras ziņā jutīgi pret katras šīs valsts atsevišķajām juridiskajām tradīcijām⁸³?

86. Protams, jāņem vērā arī paredzamības mērķis, taču, manuprāt, tieši pēc šī mērķa līdzsvarošanas ar pareizas tiesvedības mērķi Tiesa apstiprināja mozaikas pieeju⁸⁴.

87. Visbeidzot pirms atteikšanās no mozaikas pieejas izmantošanas jebkurā gadījumā būtu jānodrošina, ka nav citu risinājumu, kas būtu mazāk tālejoši nekā šāda pilnīga judikatūras maiņa. Šajā ziņā patiesi var šķist mazāk radikāli vienkārši apvienot mozaikas pieeju ar to, ko varētu saukt par “fokalizācijas kritēriju”, kā noteiktās nozarēs ir paredzēts Savienības tiesību aktos⁸⁵.

88. Saskaņā ar šo kritēriju, lai dalībvalsts tiesām būtu jurisdikcija, attiecīgajam saturam jābūt ne tikai pieejamam ar tīmekļa starpniecību, bet gan publikācijai jābūt arī īpaši adresētai attiecīgās dalībvalsts teritorijai. Ja šis kritērijs tiktu piemērots, tas palīdzētu nodrošināt, ka tikai to dalībvalstu tiesas, uz kurām publikācija ir īpaši vērsta, būtu tiesīgas uzņemties jurisdikciju, pamatojoties uz Regulas Nr. 1215/2012 7. panta 2. punktu. Tas ļautu saskaņā ar šajā noteikumā izvirzītajiem mērķiem samazināt kompetento tiesu skaitu un nodrošināt zināmu tiesisko drošību, vienlaikus nodrošinot ciešu saikni starp tiesām un strīdu un tādējādi garantējot pareizu tiesvedību.

⁸¹ Šajā nozīmē skat. Bogdan, M., “Regulation Brussels Ia and Violations of Personality Rights on the Internet”, *Nordic Journal of International Law*, 87. sēj., 2018, 219. lpp.

⁸² Šajā ziņā es tomēr nepiekrītu tiesas argumentam, kas sniegts 2011. gada 25. oktobra sprieduma *eDate Advertising u.c. (C-509/09 un C-161/10, EU:C:2011:685)* 46. punktā, ka tehniski ne vienmēr ir iespējams noteikt cilvēku skaitu, kuri ir redzējuši ziņojumu, vai vismaz šis arguments man šķiet novecojis. Proti, vietņu īpašnieki, lai uzlabotu savu mārketinga politiku, parasti izmanto tādas rīkus kā *Google Analytics*. Jāatzīst, ka savāktie dati sniedz aptuvenu vērtību, ciktāl, piemēram, daži lietotāji var izmantot starpniekserveri. Minētie īpašnieki tomēr izvēlas izmantot šos rīkus, un tas liecina par to, ka saimnieciskās darbības veicēji tos uzskata par būtiskiem. Piemēram, saskaņā ar vietnē *Wikipedia* teikto *Google Analytics* izmanto vairāk nekā 10 miljoni vietņu jeb vairāk nekā 80 % pasaules tirgus. Turklāt šis aptuvenais rezultāts, kas izriet no šo rīku izmantošanas, man nešķiet augstāks par rezultātu, kas varētu tikt iegūts, izmantojot citas kvantifikācijas metodes. Jebkurā gadījumā Tiesa kopš tā laika ir atzinusi, ka ir iespējams noteikt tīmekļa lietotāja ģeogrāfisko atrašanās vietu (skat. spriedumu, 2019. gada 24. septembris, *Google (Atsauču atsaistišanas teritoriālā piemērojamība) (C-507/17, EU:C:2019:772, 73. punkts)*).

⁸³ Regulas Nr. 1215/2012 21. apsvērumā ir noteikts, ka šīs regulas mērķis ir samazināt paralēlas tiesvedības iespēju. Darbības vārda “samazināt” izmantošana nozīmē, ka šāda iespēja tomēr var pastāvēt, it īpaši, ja tas nepieciešams, lai sasniegtu citus ar šo regulu izvirzītos mērķus. Turklāt, raugoties no šī apsvēruma viedokļa, ir skaidrs, ka šis mērķis ir jāīsteno ar noteikumiem, kas piemērojami *lis pendens* un ar to saistītajām darbībām.

⁸⁴ Skat. spriedumu, 1995. gada 7. marts, *Shevill u.c. (C-68/93, EU:C:1995:61, 31. punkts)*.

⁸⁵ Skat., piemēram, spriedumus, 2011. gada 12. jūlijs, *L'Oréal u.c. (C-324/09, EU:C:2011:474, 65. punkts)*; 2012. gada 21. jūnijs, *Donner (C-5/11, EU:C:2012:370, 27. punkts)*, un 2012. gada 18. oktobris, *Football Dataco u.c. (C-173/11, EU:C:2012:642, 39. punkts)*.

89. Jāatzīst, ka Tiesa kopumā ir noraidījusi fokalizācijas kritērija piemērošanu attiecībā uz 7. panta 2. punkta piemērošanu, pamatojoties uz to, ka atšķirībā no Regulas Nr. 44/2001 15. panta 1. punkta c) apakšpunkta (tagad – Regulas Nr. 1215/2012 17. panta 1. punkta c) apakšpunkts) Regulas Nr. 44/2001 5. panta 3. punktā (tagad – Regulas Nr. 1215/2012 7. panta 2. punkts) nav prasīts, lai attiecīgā darbība būtu “vērsta” uz dalībvalsti, kurā ir iesniegta prasība⁸⁶.

90. Tomēr, pirmkārt, varētu norādīt – fakts, ka Regulas Nr. 1215/2012 7. panta 2. punktā nav paredzēta šāda nosacījuma piemērošana, nenozīmē, ka šis nosacījums noteiktos īpašos apstākļos nevar būt nozīmīgs, lai noteiktu vietu, kur radies kaitējums. Piemēram, var norādīt, ka sprieduma *Bolagsupplysningen* un *Ilsjan* 42. punktā Tiesa atsauca uz faktu, ka attiecīgā tīmekļvietne bija jāsaprot konkrētas dalībvalsts iedzīvotājiem, un tas Tiesas ieskatā liecina, ka vismaz jautājumā par neslavas celšanu jurisdikcijas noteikšanā būtu jāņem vērā koncentrēšanās uz konkrētu dalībvalstu tirgiem.

91. Otrkārt, ciktāl tas attiecas uz preču zīmju pārkāpumiem, Regulas (EK) Nr. 207/2009⁸⁷ 97. panta 5. punktā, kurā ir noteikta jurisdikcijas atkāpe attiecībā uz preču zīmju pārkāpumiem, nav atsaucies uz nosacījumu, kas prasītu – lai dalībvalsts tiesām būtu jurisdikcija, attiecīgajai vietai būtu jābūt paredzētai tās darbību virzīšanai uz šo dalībvalsti. Tomēr, nosakot jurisdikciju šādās lietās, Tiesa nesen ir skaidri ņēmusi vērā faktu, ka attiecīgais tiešsaistes saturs – reklāmas un pārdošanas piedāvājumi – bija ne tikai pieejams, bet arī paredzēts patērētājiem noteiktās dalībvalstīs⁸⁸.

92. Treškārt, attiecībā uz televīzijas programmu apraidi Eiropas Cilvēktiesību tiesa (turpmāk tekstā – “ECT”), pārbaudot Regulas Nr. 44/2001 saturu, konstatēja, ka Zviedrija ir pārkāpusi Eiropas Cilvēktiesību konvencijas 6. pantu, būtībā pamatojoties uz to, ka pēc tam, kad televīzijas programma, kaut arī tā ir pieejama ārpus Zviedrijas, bija veidota Zviedrijas sabiedrībai, šai valstij personai, kura apgalvoja, ka tai tika celta neslava šajā programmā, vajadzēja nodrošināt efektīvu piekļuvi tās tiesām⁸⁹. Tāpēc šķiet, ka ECT ieskatā valstīm jāparedz iespēja personām, pret kurām ir vērsta neslavas celšana, iesniegt prasību tās tiesās, tikai balstoties uz nosacījumu, ka ziņa ir adresēta tās iedzīvotājiem.

93. Ņemot vērā iepriekš minēto, var uzskatīt, ka fokalizācijas kritērija izmantošana, iespējams, radītu mazāk radikālas izmaiņas Tiesas judikatūrā nekā vienkārša mozaikas pieejas atmešana vai citāda atteikšanās no tās. Tas arī ļautu izvairīties no jurisdikcijas atzīšanas citas dalībvalsts tiesās, ja starp attiecīgo tīmekļa publikāciju un jebkādu iespējamo zaudējumu, kas prasītājam radies tās dēļ, ir vienkārši neliela saistība vai ja prasītājs oportunistiski cenšas izmantot tehnisko publikācijas faktu, izmantojot tīmekli, lai nodrošinātu labvēlīgāku jurisdikcijas vietu viņa vai viņas tiesvedībai. Turklāt šāda kritērija piemērošana, kas nav skaidri izslēgta ar Regulas Nr. 1215/2012 7. panta 2. punkta formulējumu, varētu labi līdzsvarot tuvuma mērķi un samazināt kompetento tiesu skaitu⁹⁰.

⁸⁶ Spriedumi, 2013. gada 3. oktobris, *Pinckney* (C-170/12, EU:C:2013:635, 42. punkts), un 2015. gada 22. janvāris, *Hejduk* (C-441/13, EU:C:2015:28, 33. punkts).

⁸⁷ Padomes Regula (EK) Nr. 207/2009 (2009. gada 26. februāris) par Kopienas preču zīmi (kodificēta versija) (OV 2009, L 78, 1. lpp.). Šī regula ir aizstāta ar Eiropas Parlamenta un Padomes Regulu (ES) 2017/1001 (2017. gada 14. jūnijs) par Eiropas Savienības preču zīmi (OV 2017, L 154, 1. lpp.), kuras 125. panta 5. punkta formulējums būtībā atbilst Regulas (EK) Nr. 207/2009 97. panta 5. punkta formulējumam.

⁸⁸ Spriedums, 2019. gada 5. septembris, *AMS Neve* u.c. (C-172/18, EU:C:2019:674, 56. un 65. punkts).

⁸⁹ ECT spriedums, 2016. gada 1. marts, *Arlewin* pret Zviedriju, CE:ECHR:2016:0301JUD002230210.

⁹⁰ Šajā nozīmē pēc būtības skat. ģenerālvokāta N. Jēskinena [*N. Jääskinen*] secinājumus lietā *Pinckney* (C-170/12, EU:C:2013:400, 68. punkts).

94. Tāpēc kopumā jāatzīst, ka ideāla risinājuma meklējumi starpvalstu mēroga neslavas celšanas gadījumā pašlaik ir dikstāvē. Pieredze rāda, ka tas tā arī ir. Ir grūtības gan ar mozaikas, gan ar “vienīgās jurisdikcijas” pieeju. Bet kopš Tiesas lēmuma lietā *Shevill* 199[5]. gadā Tiesa kopumā ir izvēlējusies mozaikas pieeju. Manuprāt, nevar teikt, ka šī pieeja būtu tik acīmredzami nepareiza vai neapmierinoša, ka judikatūra, kas balstīta uz šo pieeju, tagad būtu jāatceļ vai kā citādi no tās jāizvairās.

95. Jebkurā gadījumā uzskatu, ka šī lieta nav īstā, lai Tiesa varētu pieņemt nostāju jautājumā par to, vai mozaikas pieeja būtu jā saglabā, jāpilnveido vai pat no tās jāatsakās. Proti, pamatlietā prasītājs apgalvo, nevis ka attiecīgais saturs būtu uzskatāms par neslavas celšanu, bet gan ka ar to tiekot pārkāptas Francijas tiesību normas attiecībā uz *nomelnošanu*, kas ir ļaunprātīgas maldināšanas forma⁹¹. Turklāt šķiet, ka iesniedzējtiesa neapšaubā šo kvalifikāciju⁹².

96. Saskaņā ar Francijas tiesību aktiem nomelnošana neietilpst personas tiesību pārkāpumu jomā, bet gan attiecas uz negodīgas konkurences noteikumiem⁹³. Konkrēti, saskaņā ar Francijas tiesību normām nomelnošana atšķiras no neslavas celšanas ar to, ka pēdējā minētā prasa, lai kritika būtu tāda rakstura, kas kaitē fiziskas vai juridiskas personas godam, cieņai vai labajam vārdam, turpretim nomelnošana ir publiska saimnieciskās darbības veicēja produktu diskreditēšana neatkarīgi no tā, vai tie konkurē vai ne, lai ietekmētu klientu pirkšanas paradumus⁹⁴.

97. Jāatzīst, ka šīs Francijas tiesību īpatnības pašas par sevi neietekmē Regulas Nr. 1215/2012 7. panta 2. punkta interpretāciju. Tomēr prasītāja izvēle paļauties uz šo kvalifikāciju, nevis uz neslavas celšanu netieši, bet noteikti nozīmē, ka norādītajam kaitējumam ir stingri saimniecisks raksturs⁹⁵.

98. Saskaņā ar Tiesas judikatūru, ja tiek pārkāptas dažādu dalībvalstu likumos piešķirtās ekonomiskās tiesības, šo dalībvalstu tiesām ir jurisdikcija vērtēt zaudējumus, kas nodarīti viņu dalībvalstu teritorijā, ciktāl šīm tiesām ir vislabākās iespējas novērtēt, vai šīs tiesības tiešām ir pārkāptas, un noteikt kaitējuma veidu⁹⁶.

⁹¹ Saskaņā ar Francijas tiesību normām nomelnošana tiek konstatēta, ja sāncensis izplata informāciju, kas paredzēta konkurenta diskreditēšanai, ja vien attiecīgā informācija neattiecas uz vispārēju interešu jautājumu, tai nav pietiekama faktiskā pamata un ievērojot noteikumu, ka tā tiek izteikta ar zināmu atturību. Skat. Griel, J.-P., “Entreprises – Le dénigrement en droit des affaires. La mesure d’une libre critique”, *JCP ed. G*, Nr. 19-20, 2017. gada 8. maijs, 543. doktr., un *Cass. Com.*, 2019. gada 9. janvāris, Nr. 17-18350.

⁹² Jāatzīst, ka lūgumā sniegt prejudiciālu nolēmumu iesniedzējtiesa norāda, ka tā uzskata, ka 2017. gada 17. oktobra spriedumā *Bolagsupplysningen* un *Ilsjan* (C-194/16, EU:C:2017:766) izklāstītais risinājums attiecībā uz iespējamo personas tiesību pārkāpumu ir attiecināms uz tiesību aktiem negodīgas konkurences jomā, kas izriet no iespējami nomelnojošu paziņojumu izplatīšanas tīmekļa forumos. Tomēr no savas puses es uzskatu, ka no Savienības tiesību viedokļa pastāv būtiska atšķirība starp apgalvojumu par personas tiesību pārkāpumu salīdzinājumā ar apgalvojumu par tīri ekonomisko tiesību pārkāpumu.

⁹³ No Tiesas nesenas judikatūras izriet, ka interešu centra pieeja īpaši pievēršas situācijai, kad persona apgalvo, ka ir pārkāptas viņa vai viņas personas tiesības. Šajā nozīmē skat. spriedumu, 2021. gada 17. jūnijs, *Mittelbayerischer Verlag* (C-800/19, EU:C:2021:489, 31. punkts).

⁹⁴ Turklāt saskaņā ar Francijas tiesību normām nomelnošana noteiktos apstākļos var būt arī dominējošā stāvokļa ļaunprātīga izmantošana. *Cour d’appel de Paris* (Parīzes apelācijas tiesa, Francija), spriedums Nr. 177, 2014. gada 18. decembris, *Sanofi e.a. c. Autorité de la concurrence* (RG Nr. 2013/12370). 2018. gada 23. janvāra spriedumā *F. Hoffmann-La Roche u.c.* (C-179/16, EU:C:2018:25) Tiesa arī konstatēja, ka vienošanās starp konkurentiem, kuri pārdod divus konkurējošus produktus, sniegt konkrētu nomelnojošu informāciju lēmumu pieņēmējiem bija konkurences ierobežojums pēc mērķa.

⁹⁵ Saskaņā ar Savienības tiesību aktiem vienai un tai pašai rīcībai var būt atšķirīga kvalifikācija, un tāpēc tai jāpiemēro atšķirīgi režīmi, ja izmantotie kvalifikācijas kritēriji, šo režīmu mērķi un katras piešķirtās aizsardzības joma ir atšķirīga. Pēc analogijas skat. spriedumu, 2011. gada 27. janvāris, *Flos* (C-168/09, EU:C:2011:29, 34. punkts).

⁹⁶ Skat., piemēram, spriedumu, 2014. gada 3. aprīlis, *Hi Hotel HCF* (C-387/12, EU:C:2014:215, 39. punkts).

99. It īpaši saskaņā ar Tiesas judikatūru prasību par negodīgas konkurences tiesību pārkāpumu var iesniegt jebkuras dalībvalsts tiesā, kurā šī darbība ir nodarījusi vai var nodarīt kaitējumu tās tiesas jurisdikcijā, kurā celta prasība⁹⁷. Precīzāk, ja tirgus, kuru ietekmē pret konkurenci vērsta rīcība, atrodas dalībvalstī, kuras teritorijā ir noticis iespējamais kaitējums, šī dalībvalsts ir jāuzskata par vietu, kur radies kaitējums, piemērojot Regulas Nr. 1215/2012 7. panta 2. punktu⁹⁸.

100. Ciktāl nomelnošanas gadījumā, iespējams, tiks ietekmēti tirgi, kuros, no vienas puses, tiek tirgoti nomelnotie pakalpojumi un, no otras puses, nomelnojošais ziņojums bija pieejams, es uzskatu, ka pamatlietā būtu jāatzīst Francijas tiesu jurisdikcija, ja *Gtflix Tv* faktiski ir ievērojams skaits klientu, kas dzīvo Francijā, un ja attiecīgie ziņojumi tika ievietoti franču vai angļu valodā, jo to personu skaitu, kas šajā dalībvalstī saprot šīs valodas, nevar uzskatīt par nenozīmīgu⁹⁹.

101. Šis risinājums atbilst Regulā Nr. 1215/2012 paredzētajiem tuvuma un pareizas tiesvedības mērķiem, kas minēti tās 16. apsvērumā. Patiešām, tiesas, kurām ir jurisdikcija saskaņā ar Regulas Nr. 1215/2012 7. panta 2. punktu, proti, pamatlietā apskatāmajos apstākļos katra klienta, kas varētu piekļūt konkrētajām publikācijām, dzīvesvietas tiesas, ir jāuzskata par vispiemērotākajām, lai novērtētu, vai nomelnošana faktiski ir mainījusi viņu rīcību¹⁰⁰. Tas arī atbilst paredzamības prasībai, jo jebkuram uzņēmumam ir jābūt spējīgam sagaidīt, ka, atsaucoties uz konkurentu, kas ir minēts publiskajā saturā, tas varēs tikt iesūdzēts dažādu dalībvalstu tiesās, kurās šis saturs ir vai bija pieejams un kur šim konkurentam ir bijuši klienti.

102. Visbeidzot un galvenokārt, šo risinājumu apstiprina prasība par konsekvenci starp jurisdikcijas normas interpretāciju un piemērojamiem tiesību aktiem, kas izklāstīta Romas II regulas 7. apsvērumā¹⁰¹. Kā tas dažkārt notiek, lai gan noteikumi par tiesību normu kolīziju, kas piemērojami neslavas celšanas gadījumā, nav saskaņoti, Romas II regula apvieno noteikumus par tiesību normu kolīziju attiecībā uz negodīgu konkurenci¹⁰².

⁹⁷ Šajā nozīmē skat. spriedumu, 2014. gada 5. jūnijs, *Coty Germany* (C-360/12, EU:C:2014:1318, 57. punkts).

⁹⁸ Spriedums, 2019. gada 29. jūlijs, *Tibor-Trans* (C-451/18, EU:C:2019:635, 33. punkts).

⁹⁹ Saskaņā ar pētījumu *Eurobarometer – Europeans and their Languages, 2012* [Eiropieši un viņu valodas, 2012. gads], ko veica uzņēmums *TNS Opinion & Social* pēc Komisijas Izglītības un kultūras ģenerāldirektorāta, Tulkošanas ģenerāldirektorāta un Mutiskās tulkošanas ģenerāldirektorāta pieprasījuma, 34% Francijas iedzīvotāju norāda, ka viņi uzskata sevi par spējīgiem saprast sarunu angļu valodā. Šāds procents man šķiet pietiekams, lai franču patērētāji, iespējams, saprastu ziņojumu angļu valodā, kas ievietots forumā, kuru bieži apmeklē Francijas patērētāji.

¹⁰⁰ Šajā nozīmē skat. spriedumus, 2019. gada 29. jūlijs, *Tibor-Trans* (C-451/18, EU:C:2019:635, 34. punkts), un 2020. gada 24. novembris, *Wikinghof* (C-59/19, EU:C:2020:950, 37. punkts).

¹⁰¹ Šajā nozīmē skat. spriedumus, 2018. gada 5. jūlijs, *flyLAL-Lithuanian Airlines* (C-27/17, EU:C:2018:533, 41. punkts); 2019. gada 29. jūlijs, *Tibor-Trans* (C-451/18, EU:C:2019:635, 35. punkts), un 2020. gada 9. jūlijs, *Verein für Konsumenteninformation* (C-343/19, EU:C:2020:534, 39. punkts).

¹⁰² Lai gan Romas II regulā nav sniegta “negodīgas konkurences” jēdziena definīcija, tās 21. apsvērumā teikts, ka “noteikumam par tiesību normu kolīziju būtu jāļauj aizsargāt konkurentus, patērētājus un plašu sabiedrību un būtu jānodrošina tirgus ekonomikas pareiza darbība. Saistība ar tās valsts tiesību aktiem, kurā pastāv iespēja ietekmēt konkurences attiecības vai patērētāju kolektīvās intereses, ļauj īstenot šos mērķus”. Turklāt, tā kā Savienības noteikumi ir jāinterpretē saskaņā ar starptautiskajām tiesībām, jāuzsver, ka Parīzes konvencijā ir prasīts, lai šīs konvencijas dalībvalstis – un tās ir visas dalībvalstis – nodrošinātu efektīvu aizsardzību pret negodīgu konkurenci, kura ietver arī minētās konvencijas izpratnē “tirdzniecības laikā sniegtus nepatiesus apgalvojumus, kas diskreditē konkurenta uzņēmumu, produktus vai rūpniecisko vai komerciālo darbību”. Ņemot vērā šos abus elementus, jāuzskata, ka “negodīgas konkurences” jēdziens Romas II regulas izpratnē ietver nomelnošanu.

103. Negodīgas konkurences gadījumā, kas ietekmē konkrēta konkurenta intereses, kā tas ir pamatlietā, Romas II regulas 6. panta 2. punktā ir paredzēts piemērot regulas 4. pantā ietvertu vispārīgo noteikumu¹⁰³, proti, tās valsts likumus, kurā rodas kaitējums¹⁰⁴.

104. Ņemot vērā iepriekš minēto, es uzskatu, ka Francijas tiesām būs jurisdikcija, ja tiks konstatēts, ka *Gtflix Tv* ir ievērojams skaits klientu Francijā, kuriem, visticamāk, ir piekļuve un kuri saprot attiecīgo publikāciju vai publikācijas. Šo faktu novērtēšana ir valsts tiesas kompetencē.

V. Secinājumi

105. Ņemot vērā to, ka prasību par informācijas labošanu un noteikta satura dzēšanu var iesniegt tikai atbildētāja dzīvesvietas tiesā vai notikuma, kas rada kaitējumu, iestāšanās vietas tiesā, vai arī tajās tiesās, kur atrodas prasītāja interešu centrs, ierosinu uz uzdoto jautājumu atbildēt šādi:

Eiropas Parlamenta un Padomes Regulas (ES) Nr. 1215/2012 (2012. gada 12. decembris) par jurisdikciju un spriedumu atzīšanu un izpildi civillietās un komercietās 7. panta 2. punkts ir jāinterpretē tādējādi, ka prasītājs, kurš atsaucas uz negodīgas konkurences darbību, kas saistīta ar nomelnojošu paziņojumu izplatīšanu tīmeklī, un kurš prasa gan informācijas labošanu, gan konkrēta satura dzēšanu, kā arī kompensāciju par morālo kaitējumu un saimnieciskajiem zaudējumiem, kas no tā izriet, var celt prasību vai iesniegt sūdzību tiesā katrā dalībvalstī, kuras teritorijā ir vai bija pieejams tiešsaistē publicēts saturs, lai saņemtu kompensāciju tikai par kaitējumu, kas nodarīts attiecīgās dalībvalsts teritorijā. Tomēr, lai šīm tiesām būtu vajadzīgā jurisdikcija, ir nepieciešams, lai prasītājs varētu pierādīt, ka tam šajā jurisdikcijā ir ievērojams skaits patērētāju, kuriem, iespējams, ir piekļuve un kuri saprot attiecīgo publikāciju.

¹⁰³ Jāatzīst, ka ar šo noteikumu tiek ieviests izņēmums no 6. panta 1. punktā noteiktā noteikuma, saskaņā ar kuru "tiesību akti, ko piemēro negodīgas konkurences darbību radītām ārpuslīgumiskām saistībām, ir tās valsts tiesību akti, kurā ir vai varētu tikt ietekmētas konkurences attiecības vai patērētāju kolektīvās intereses". Tomēr manā izpratnē šī izņēmuma nolūks ir it īpaši vajadzības gadījumā ļaut piemērot īpašos noteikumus, kas noteikti regulas 4. panta 2. un 3. punktā. Skat. Wautelet, P., "Concurrence déloyale et actes restreignant la libre concurrence", *R.D.C.*, 2008/6, 2008. gada jūnijs, 512. lpp. Līdz ar to daudzos gadījumos nebūs atšķirības starp rezultātu, kas iegūts, piemērojot šos divus noteikumus, jo tirgus bieži ir kaitējuma rašanās vieta. Turklāt saskaņā ar šīs regulas 21. apsvērumu 6. panta 1. punktā paredzētajā īpašajā noteikumā nav ietverta atkāpe no 4. panta 1. punktā izklāstītā vispārīgā noteikuma, uz kuru ir sniegta atsauce 6. panta 2. punktā, bet gan tas to precizē.

¹⁰⁴ Kaitējums, kas jāņem vērā, lai noteiktu kaitējuma rašanās vietu, ir tiešais kaitējums, kā tas izriet no šīs regulas 16. apsvēruma. Skat. spriedumu, 2015. gada 10. decembris, *Lazar* (C-350/14, EU:C:2015:802, 23. punkts).